

svensk **veterinär** tidning

14 • NOVEMBER • 2014 • VOLYM 66

Ett får är inte en liten ko – tankar från en fårveterinär

FOTO: SUZANNE FREDRIKSSON

**Analys av regelverk
för djurskydd**

**Superfetation
– myt eller verklighet?**

Helt Otroligt Fantastiskt!

SPRINT AIR Ultralight DR *Powered by Canon*

Alla bilder tagna
i fält med liten
kamera.

Sprint Air Ultralight DR: Ett Revolutionerande bärbart DR system utan några som helst kablar att koppla in. Dator och detektor är de enda 2 komponenter som behövs = superlätt både i vikt och enkelhet! Väskan följer med för transport.

Med Sprint Air tar du även bra ryggbilder ute i fält. Jo det är sant!

Finns nu att beställa hos Medivet!

SVERIGES
VETERINÄRFÖRBUND

Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS: Kungsholms Hamnplan 7

E-POST: office@svf.se
HEMSIDA: www.svf.se
TELEFON: Mån–tors 9.00–16.00,
Fre 9.00–15.00,
lunchstängt 11.30–13.00

KANSLI
TELEFON: 08-545 558 20
TELEFAX: 08-545 558 39

Tjfordförande
ANDERS FORSLID, *leg vet, VMD*
TELEFON: 0413-55 32 20
MOBIL: 070- 520 33 59
E-POST: anders.forslid@med.lu.se

Kansli- och ekonomichef
PER CARLSSON, *pol mag*
TELEFON: 08-545 558 21
MOBIL: 070-567 12 35
E-POST: per.carlsson@svf.se

Förhandlingschef
ANDERS GRANELD, *jur kand*
TELEFON: 08-545 558 26
MOBIL: 070-625 64 44
E-POST: anders.graneld@svf.se

Informationschef
JOHAN BECK-FRIIS, *leg vet*
TELEFON: 08-545 558 33
MOBIL: 070-717 73 25
E-POST: johan.beck-friis@svf.se

Generalsekreterare SVS
SIMONE HÄUSLER, *leg vet*
TELEFON: 08-545 558 24
MOBIL: 0730-928 113
E-POST: simone.hausler@svf.se

Arbetsrättsjurist/förhandlare
JESSICA BERLIN, *jur kand*
TELEFON: 08-545 558 25
MOBIL: 073-540 08 00
E-POST: jessica.berlin@svf.se

Redovisningsansvarig
LINDA WIKSTRÖM, *ekonom*
TELEFON: 08-545 558 23
E-POST: linda.wikstrom@svf.se

Sekreterare
MARIANNE LUNDQUIST, SVS
TELEFON: 08-545 558 27
E-POST: marianne.lundquist@svf.se

Administrativ assistent
KARIN MOSSBLAD HENRIKSSON, SVF
TELEFON: 08-545 558 28
E-POST: karin.henriksson@svf.se

Bankgiro: 530-52 22 Allmänna kassan

SVENSK
VETERINÄRTIDNING
se sista sidan

ledare

Bakom kulisserna på förbundet

VID FÖRSTA ANBLICKEN kanske veterinärförbundets organisation kan tyckas komplicerad. Men om man för en stund tänker på förbundet som en grupp båtar på eskadersegling blir det enklare. Man skulle kunna se SVF som moderskeppet.

Besättningen utgörs av förbundsstyrelsen och framför allt av kansliet. Runt moderskeppet seglar SVS, AVF och FVF, var och en med egen besättning på respektive skepp. På moderskeppet har vi våra gemensamma kansliresurser som ger service till alla skeppen. Tidigare fanns även ett antal mer eller mindre frise glande jollar, men många av dessa är nu i och med den senaste organisationsförändringen på väg att tas upp i moderskeppet. På regelbunden basis träffas representanter från alla skeppen i styrelserummet för att diskutera gemensamma frågor. Kansliet är besättningen som till stor del tar fartygen i den riktning som förbundsstyrelsen och de andra styrelserna/kollegiet vill.

Som medlem ser man inte alltid det stora arbete som utförs av förtroendevalda inom organisationens olika delar och inte minst av kansliets kompetenta och hårt arbetande stab. Tänk bara vilken enorm apparat det är att planera och genomföra kongressen, som sedan länge är något av årets veterinära höjdpunkt. Detta sysselsätter inte bara en mängd förtroendevalda utan framför allt SVS generalsekreterare. Vi har en tidning som regelbundet dimper ner i brevlådan med intressant läsning och det är tack vare vår tidningsredaktion som detta blir möjligt. På kansliet finns också medarbetare som håller ordning på det administrativa, medlemsinformation, ekonomi, det omfattande kringarbetet som möten med förtroendevalda genererar, service till medlemmar och mycket annat. Vi har två jurister med precis den kompetens som förbundet behöver för att på bästa sätt kunna hjälpa alla medlemmar i arbetsrättsliga frågor, ofta i tätt samarbete med AVFs ordförande. Våra jurister är dessutom en ovärderlig resurs för förbundets interna arbete. Vi har en kreativ konsult som hjälper oss att modernisera förbundets grafiska profil, webb och hitta lösningar på hur vi kan få in mer pengar. Den som styr arbetet på kansliet och som är länken mellan förbundsstyrelsen och kansliet är vår kloka kanslichef.

För förbundsstyrelsen finns medlemsnyttan som en röd tråd i arbetet och de beslut som fattas. Min uppfattning är att alla delar av förbundets verksamhet (SVE, SVS, AVF och FVF) behövs för att vi ska kunna ge medlemmarna mervärde och valuta för medlemsavgiften. För att ytterligare optimera medlemsnyttan skulle vi kunna bli bättre i vårt interna samarbete mellan förbundsstyrelsen, SVS och delföreningarna AVF och FVF. Det är viktigt att hela verksamheten speglar medlemmarnas förväntningar och önskningsar. Vi ska tillsammans förvalta våra gemensamma resurser på bästa sätt och segla mot nya mål och horisonter.

MARJA TULLBERG
ledamot i förbundsstyrelsen

medelstora
stammar
STAM

CLADE 2
SPECIFIK

OIE
2014

UPPDATERAD MED CLADE 2 – RICHMOND 1/07

INNEHÅLLER
BÅDE CLADE 1
OCH CLADE 2
VIRUSSTAMMAR

Proteq Flu

- det första influensavaccinet med en Clade 2 virusstam – Richmond 1/07. Clade 2 är Clade 2B nästan alla utsvett av hästinfluensa i Europa sedan 2011
- uppfyller OIE's rekommendationer!

© OIE World Health Organization, 2014. Merial Animal Health, a division of Merial, Inc. All rights reserved. OIE World Health Organization, 2014. Merial Animal Health, a division of Merial, Inc. All rights reserved.

innehåll

ledare AV M TULLBERG

Bakom kulisserna på förbundet

3

reportage AV S FREDRIKSSON

Hon gör tummen upp för får

6

vetenskap

Regelverk för djurskydd – vad vill man uppnå?

AV F LUNDMARK M FL

11

månadens epiztel

vilken är din diagnos?

– Epizootologi

21

– Svar

46

allmänt

Superfetation – myt eller verklighet? AV L SÖDERQUIST

22

Varning för otillåtna substanser

Behandling av ektoparasiter hos get AV Y PERSSON M FL

26

Välkommen till SVFs nya hemsida och profil AV J BECK-FRIIS

28

Nya regler för Jordbruksverkets officiella veterinärer

AV M CEDERSMYG

30

fackliga frågan

Arbetet under julhelgen måste delas AV F RITTER

33

disputationer

Bara grovfoder och mindre träning positivt för unga travhästar

34

FVF informerar

På gång inom arbetsrätten AV L NORDFORS

35

insänt

Översta trappsteget lutar alltid AV T JAKOBSSON

36

Kommentar från förbundsstyrelsen

Till medlemmarna i Sveriges Veterinärförbund

AV A FORSLID

36

insänt

Ett luftslott med blankpolerade golv AV C EKEBERG

37

replik

UDS, ett modernt och välutrustat djursjukhus

AV M MELKERSSON OCH H ERICSSON

38

Kommentar från VH-fakulteten angående hästundervisningen AV K ÖSTENSSON, A-M DALIN OCH O WATTLE

39

Hur går det med veterinärutbildningen?

AV K ÖSTENSSON OCH A-M DALIN

40

Lönsamhet och djurvälstånd kan förenas i svensk grisproduktion AV I EILERTZ

42

ansvarsärende

Använde tredje generationens cefalosporin till bitskada AV J BECK-FRIIS

44

läkemedel

47

in memoriam

48

noterat

- Antibiotikaförsäljningen minskar i Europa 20
- Tydligare djurskyddsbedömningar på slakteri 25
- Catarina Kjellerstedt ny regionchef på Evidensia 32
- Hög konsumtion av mjölk ger kortare livslängd 39
- Ersättning till felaktigt avskedad veterinär 54

kongresser & kurser

50

kåseri

Aldrig sitta still, aldrig ha tråkigt AV E BRANDEKER

53

specialistkompetens

54

Next2Vet

– din nya leverantör av förbrukningsvaror och utrustning

Johnny Bohman 0411-55 57 30, Lars Olsson 070 -21 20 113, Peter Svenningsson 0708-55 84 59

www.next2vet.se tel. 0411-55 57 30 fax. 0411-55 57 31 info@next2vet.se

Hon gör tummen upp för får

TEXT OCH FOTO:
SUZANNE FREDRIKSSON

Ett får är inte en liten ko. Och en fårägare är inte en mjölkbonde. Ulrika Königs arbete styrs framför allt av fåråret, men också av en mycket brokig skara fårägare. Det är två av många ingredienser som gör att Ulrika älskar sitt jobb som fårhälsoveterinär.

DET SOM INTE ÄR POSITIVT med fåren, det kan hon lätt sätta tummen på. Förklaring kommer senare. När Ulrika växte upp hade familjen ett sommarställe i Uppland och det var där intresset för lantbruk tog fart. Det blev lantbrukskola i Halland och målsättningen var att bli agronom.

– Praktiken var ok, men sedan började de teoretiska studierna med organisk kemi och liknande. Det var inte riktigt min grej, berättar Ulrika som hoppade av studierna och tog anställning som koskötare under en period istället.

Idag är det snart 20 år sedan Ulrika blev färdig med sin veterinärutbildning. Sedan dess har hon arbetat som distriktsveterinär i åtta år och sedan 2002 som fårhälsoveterinär på Svenska Djurhälsovården, först i Skara och sedan i Uppsala.

– Jag trivdes jättebra som distriktsveterinär men jourerna blev allt svårare att kombinera med en växande familj och det kändes som om det var dags att få ett mer inrutat liv. När det dök upp en tjänst som fårhälsoveterinär sökte jag direkt. Jag hade i och för sig inte några specialkunskaper om får, men jag ångrar inte en sekund att jag satsade på det djurslaget, säger Ulrika.

Hon blev snart varse det som står i inledningen – ett får är inte en liten ko.

– När man sysslar med får är allting utpräglat säsongsbetonat. Det handlar om fårårets bestämda cykel där var sak har sin tid, ibland en extra hektisk tid som när alla tackor ska lamma samtidigt, förklarar Ulrika.

Hon berättar också, med glimten i ögat, om skillnaden mellan att jobba med de västgötska bönderna och de sinsemellan mycket olika fårägarna i hennes nuvarande region.

– I Skaratrakten var jag van vid en viss jargong. På gårdsbesöken skämtade vi om precis allting, men när jag kom till Uppsala och betedde mig på samma sätt möttes jag av något förundrade djurägare, berättar Ulrika med ett leende.

– Jämfört med mjölkbönder t ex är fårägare en mycket spretigare grupp. De kan vara erfarna djurbönder som bytt nöt mot får, ”it-miljonärer” med nyinköpta fina gårdar eller djurägare

med ett brinnande intresse för skinn- och ullhantverk. Just runt Uppsala är många av mina djurägare akademiker, naturvetare t ex, som ställer ovanliga frågor och kräver detaljerade svar.

Vilket område behöver djurägarna mest hjälp med?

– Överlag är det utfodring och hullbedömning. Vid gårdsbesöken är det ofta just där man kan se hur kunnig djurägaren är. Det är en vanlig missuppfattning att får inte behöver så mycket mat och att de klarar sig bra på ett magert bete. I min ungdom hade jag sommarfår. De rymde hela tiden och nu vet jag varför, berättar Ulrika.

INTRESSET FÖR lammproduktion ökar konstant i Sverige, något som även de veterinärstudenter som valt produktionsdjur som ämnesblock uppmärksammat. Under några år har

Utbildning är en del av Ulrikas jobb. Här med det egentillverkade lammet som krävde en hel del knäp.

Ulrika föreläst om utfodring av får för årskurs fyra. De senaste två åren har studenterna önskat mer och då har hennes föreläsningar handlat om bland annat lammöverlevnad.

– Det är stor skillnad på undervisningen nu och för 20 år sedan när jag läste till veterinär. Då bestod fårundervisningen av några instuderingsfrågor där vi fick leta svar i ett kompendium. Just det kompendiet var mycket bra och välskrivet. Jag använder det fortfarande och det är helt sönderläst. När jag sedan började jobba som distriktsveterinär fick jag lära mig att ”får är bara små kor” vilket inte alls stämmer, säger Ulrika.

Det vet hon absolut säkert efter tio år med otaliga besättningsbesök.

– Många djurägare är lite nervösa när jag ska komma och ibland kan det vara känsligt att föreslå förändringar i djurhållningen. Det är viktigt att de känner förtroende för mig och litar till min erfarenhet, säger Ulrika. Hon har skaffat sig ett eget ”bibliotek” av kunskap att

falla tillbaka på när det dyker upp problem.

– Att träffa kunniga djurägare, vara ute i besättningarna och få en bild av hur man använder stall och marker, utfodring, hantering av djur med mera, gör att jag kan ”leta i biblioteket” och hänvisa till hur man löst en liknande situation på ett annat ställe, kommenterar Ulrika.

De medlemmar i Fårhälsovården som valt det Stora paketet får regelbundna gårdsbesök utöver basservicen. I Lilla paketet sker all rådgivning per telefon, men självkart kan man köpa ett gårdsbesök om det känns befogat.

– Mellan 9–12 varje vardag har jag och mina kolleger fårens egen ”sjukvårdsupplysning”. Samtalen kan handla om precis allt som har med får att göra, berättar Ulrika.

Utöver de båda paketlösningarna finns också ett nytt alternativ, Fårhälsoprogrammet, som är en webbaserad tjänst där djurägarna registrerar data som har betydelse för bedömning av hälsoläget i besättningen.

Ulrika ångrar inte val av djurslag en sekund, även om hon började sitt yrkesverksamma liv som koskötare.

Att ha utbyte med veterinärer från stora fårländer som t ex Skottland är värdefullt. James Cilly är speciellt intresserad av parasitbekämpning.

"Den här ser inte helt fräsch ut." Rose-Marie Billefält vill ha hjälp med juverproblem hos en äldre tacka.

"Så här doftar fint hö."

"Vad tycker ni vi ska råda dem till?" James, Ulrika och Andrea avrundar besöket hos Grävelsta Lamm.

ATT UTBILDA FÅRÄGARE i lamning är ett av Ulrika Königs favoritområden. Hon har byggt en "tacka" med genomskinlig livmoder i plast och tillsammans med en sykkunnig vän tillverkade hon för ett par år sedan ett fullgånget lammfoster med böjbara leder och allt. Just i dagarna har en sömmerska sytt upp ytterligare 19 utbildningslamm och flera "tackor" är under produktion.

Ytterligare ett projekt med avelsanknytning handlar om semin. Intresset för importerad

sperma har ökat de senaste åren, framför allt inom köttrasaveln, men när den enda seminstationen för får lades ner år 2000 saknades alternativ till import av livdjur. Med hjälp av Lennart Söderquist, SLU, har kunskaperna i hantering av sperma och seminering friskats upp under ett par år. Flera kurser för veterinärer och lammproducenter har genomförts.

– Nu är det "shot in the dark" som gäller. Det är en användarvänlig metod där sperman deponeras blint i slidan strax bakom livmoder-

FÅRFAKTA

Det finns ungefär 9 500 fårbesättningar i landet. Besättningarnas storlek varierar från en handfull tackor till ett tusental. Medelbesättningen har 32 tackor. För att kunna leva på lammproduktion krävs det ca 600 tackor.

Fårhålsvården har 2 237 medlemmar varav 302 ingår i det Stora paketet med årliga gårdsbesök. 1 857 är med i Lilla paketet och 78 i Fårhälsoprogrammet. Ulrika König arbetar i en region som ungefärligen sträcker sig mellan Sundsvall, Karlskoga och Nyköping. I regionen är 83 besättningar med i Stora paketet och får regelbundna besök. Fårhålsvården finns över hela landet. Sju veterinärer är anställda och ytterligare tre anlitas på konsultbasis. Ett intensivt arbete sker bland annat inom områdena fotröta, parasiter, juverinflammation, anaplasma och schmallenbergvirusprofylax. Medlemmar i Fårhålsvården har även tillgång till Svenska Djurhålsvårdens subventionerade obduktionsverksamhet.

munnen. Att använda semin är överlägset import av levande djur smittskyddsmässigt, säger Ulrika.

DEN DAG SOM VETERINÄRTIDNINGEN besöker Fårhålsvården i Uppsala har Ulrikas kollega Andrea Holmström, som även är Fårhålsvårdens chef, besök av veterinär James Crilly från University of Edinburgh. James gör sin specialistutbildning på små idisslare och är särskilt intresserad av parasitfrågor, men vill även få en inblick i hur det allmänt ser ut i svenska fårbesättningar. En av de utvalda gårdarna är en medelstor besättning, Grävelsta Lamm i Vallentuna väster om Stockholm, som hyser ca 50 tackor plus rekrytering. Ägare är Rose-Marie och Roger Billefält som har valt att satsa på leicesterfår. Produktionen är KRAV-certifierad.

Skillnaderna i djurhållningen mellan Skottland och Sverige är stora, inte enbart när det gäller besättningarnas antal och storlek utan också avseende läkemedelsförbrukning. Något som diskuteras livligt under besöket.

– De skotska kollegerna har mer än halva sin inkomst från läkemedelsförsäljning, skjuter Andrea in och James nickar instämmande.

Ulrika och Andrea träffade James på ett brittiskt fårveterinärmöte och då han var intresserad av att se hur svenska fårveterinärer arbetar bjöds han in till ett besök. Att ha internationellt utbyte med stora förländer är värdefullt, speciellt om det mynnar ut i en personlig rela-

tion som gör det möjligt att spontant slå en signal och diskutera ett problem.

Flera diskussioner med James rör parasiter, ett ämne som utgör en stor del av alla fårhålsveterinärers vardag. Intressant, jovisst, men Ulrikas stora passion i jobbet är något annat. Och det är här hon kan sätta tummen på det enda negativa med att vara fårhålsveterinär – fotrötan. Hennes intensiva undersökande av tusen och åter tusen klövar har gett henne tumledsartros.

– Under augusti, september och oktober är det högsäsong och jag tycker det är så himla roligt att titta på klövar. Jag får aldrig nog. Med hjälp av duktiga djurägare kan jag hinna med en tacka i minuten, men det är en ensidig rörelse för tummarna att gång på gång vika ut fyra klövar på hundratals djur under en dag, konstaterar Ulrika.

Hon har varit engagerad i att tillsammans med SVA utarbeta diagnostik, göra bekämpningsprogram, utbilda besättningsveterinärer och djurägare ända sedan det första fallet av fotröta konstaterades i Sverige 2004. Det tog ett par år att hitta formerna för bekämpningsarbetet där inriktningen hela tiden har varit att utrota sjukdomen, inte som i många stora förländer att lära sig att leva med den. När fotrötan dök upp blev lammproducenterna oroade och från färtäta Gotland kom önskemål om ett kontrollprogram. Med hjälp av medel från Jordbruksverket finns numera ett sådant program och allt fler besättningar kan friförklaras och få F-status i Klövkontrollen.

– Vi har lärt oss mycket under de här tio åren, bland annat genom internationellt utbyte. Att t ex få åka på en världskonferens och kunna träffa den allra främsta fårexpertisen ger otroligt mycket i utbyte, inte minst i form av nya kontakter. Jag och mina kolleger har lärt känna flera utländska veterinärer som vi ”manglar” med jämna mellanrum, berättar Ulrika.

Tröttnar du aldrig på att titta på klövar?

– Nej, det är aldrig tråkigt. Samtidigt som klövarna kontrolleras kommer man nära alla djur i besättningen och får en väldigt god inblick i hur djurhållningen fungerar. Under tiden hinner man också diskutera mycket annat med djurägaren, även om klövvården är fokus. ■

Regelverk för djurskydd – vad vill man uppnå?

Artikeln presenterar resultat från ett pågående doktorandprojekt vid SLU om intentionerna bakom olika djurskyddsregelverk och hur dessa utformats. Studien visar att det inte enbart är forskning kring djurs välfärd som är i fokus när regler som rör djurskydd tas fram, även ekonomi och tradition spelar in. Reglerna syftar ofta till att förebygga dålig djurvälstånd vilket avspeglar sig i att de till största delen består av resurs- och skötselbaserade krav, men alla regelverk ställer också djurbaserade krav.

INLEDNING

På senare år har allmänheten inom EU blivit mer intresserad av hur vi håller våra djur, och konsumenterna uppger oftare att djurskydd är en viktig faktor att ta hänsyn till (8). Detta har bland annat avspeglats i politiska initiativ i syfte att upprätthålla djurskyddet, t ex genom lagstiftning. Även den privata sektorn har tagit initiativ och idag är det inte ovanligt att en djurhållare, främst inom livsmedelsproduktionen, har både lagstiftning och privata standarder att förhålla sig till (24).

Lagregler kan utformas på olika sätt. En regel kan t ex vara skötsel-, resurs- eller djurbaserad (6). De skötselbaserade reglerna ställer krav på vad som ska göras i samband med t ex utfodring, rengöring och veterinärvård. De resursbaserade reglerna kan istället bestå av utrymmeskrav och krav på inredningens utformning, medan de djurbaserade reglerna

handlar om exempelvis krav kring djurens beteende, renhet, klövstatus och hull.

Vid SLU pågår doktorandprojektet ”Regelsystem och etiska värderingar som styr den offentliga och den branschbaserade djurskyddskontrollen”. Denna artikel ger en sammanställning av några av de i vårt tycke mest intressanta delarna av projektet. Med begreppet regelverk avser vi i artikeln såväl lagstiftning som privata standarder.

Den första studien fokuserade på vilka intentioner och värderingar som framkom inom 14 olika djurskyddsregelverk i Sverige, England, Tyskland och Spanien (Tabell 1). Denna studie utgjordes dels av en enkätundersökning som

genomfördes inom projektet EconWelfare (www.econwelfare.eu) och dels av textanalyser av regelverk/standarder, eventuella förarbeten och informationsmaterial kring dessa. Den andra studien fokuserade på struktur och innehåll av olika djurskyddsregler, där bestämmelser kring mjölkkor i fyra svenska regelsamlingar granskades (Tabell 1). I de fall kontrollvägledningarna fanns granskades även dessa.

INTE BARA DJUREN I FOKUS

Bakom de olika regelverken fanns olika initiativtagare: lagstiftningarna hade initierats av ländernas statsmakter medan de privata standarderna var industriini-

Tabell 1. LÄNDER OCH REGELVERK SOM INGICK I STUDIE 1 (SAMTLIGA) OCH STUDIE 2 (MARKERAT MED *).

Land	Regelverk/standard	Initiativtagare/ägare
Sverige	Djurskyddslagstiftningen*	Staten
	Arlagården (version 3.1)*	Arla Foods
	IP Sigill (2011)*	LRF
	Svenska Äggs djuromsorgsprogram (2011)	Svenska Ägg
	Svensk Fågels djuromsorgsprogram (2011)	Svensk Fågel
	KRAV (ekologisk, 2012)*	KRAV
England	Djurskyddslagstiftningen	Staten
	Soil Association (ekologisk, revision 16.6)	Soil Association
	Freedom Food (2011)	RSPCA
	Marks & Spencer	Marks & Spencer
Tyskland	Djurskyddslagstiftningen	Staten
	Neuland (2011)	Arbeitsgemeinschaft bäuerliche Landwirtschaft
Spanien	Djurskyddslagstiftningen	Staten
	Carnes Valles del Esla (2011)	Carnes de Valles del Esla Asociación de Empresarios Ganaderos de León Valles del Esla

- tiativ, lantbrukarinitiativ eller skapade av någon djurskyddsorganisation. De flesta av dessa organisationer angav att de rådfrågar externa experter och intressenter såsom forskare, lantbrukare, myndigheter, konsumentorganisationer och djurskyddsorganisationer vid revidering av reglerna.

Det framgick även att det fanns olika orsaker till varför regelverken skapades. Generellt har t ex Sveriges och Englands djurskyddslagstiftning huvudsakligen tillkommit som ett resultat av allmänhetens bryderier kring djurs väl och ve, medan Spaniens djurskyddslagstiftning i stora delar är ett resultat av gemensamma krav från EU. För de privata standarderna var t ex konsumenternas åsikter och oro, uppmärksammade djurskyddsskandaler i media, spridning av djursjukdomar och behov av en trovärdig märkning några av orsakerna till reglernas uppkomst.

Just konsumenternas åsikter verkade väga extra tungt för några privata standarder. I Arlagården angavs t ex att *"Alla regler som utgår från lagkrav har tagits med för att de reglerar förhållanden som är särskilt viktiga för kunder och konsumenter"*. Sigill motiverade betesreglerna för mjölkkor med att det är konsumenternas starka önskan att kor får vara ute och beta. Flera av de privata standarderna hade även producenterna i åtanke då de angav att en anslutning till regelverket skulle resultera i produkter av hög kvalitet som skulle gå bättre betalt.

Majoriteten av de privata standarderna reglerade andra områden än bara djurskyddet. Det handlade t ex om livsmedelssäkerhet, smittskydd, miljöskydd, livsmedelskvalitet och skydd av småbruk. De aktuella ländernas djurskyddslagstiftningar reglerade enbart djurskydd, men de ansvariga myndigheternas uppdragsbeskrivningar var bredare än så då de även skulle främja ett starkt konkurrenskraftigt näringsliv, miljöhänsyn och hållbar utveckling, konsumentskydd, livsmedelssäkerhet m m. Även om just dessa delar av lagstiftningen bara omfattade djurskydd hade regelskaparna likväl flera andra områden de måste ta hänsyn till.

Också andra studier har visat på att det inte enbart är forskning kring djurs

FIGUR 1. Enligt de granskade djurskyddslagarna är det bara det onödiga lidandet som djur ska skyddas från. Det är fullt lagligt att utsätta djur för "nödvändigt" lidande.

välfärd som avgör vilken djurskyddsnivå ett regelverk eller en standard syftar till (5, 23). Detta visar att det som anses vara den lägsta acceptabla välfärdsnivån är resultatet av en etisk avvägning, eftersom en bedömning av flera olika aspekter måste göras (17).

DJUREN SKA INTE LIDA I ONÖDAN

Målet att förebygga lidande var centralt i alla fyra ländernas djurskyddslagstiftning, vilket bland annat avspeglas av ett fokus på krav relaterade till skötsel och inhygning. Dock var det bara det onödiga lidandet som djur skulle skyddas från, vilket innebär att det är fullt lagligt att utsätta djur för "nödvändigt" lidande (Figur 1).

Vår tolkning är att initiativtagarna till de privata standarderna också strävade efter att undvika onödigt lidande, även om de sällan använde just detta begrepp i sina texter. Det framgår inte tydligt var regelskapare drar gränsen för "onödigt lidande", något som även andra har konstaterat (1, 13). Utifrån våra resultat föreslår vi att fyra faktorer påverkar tolkningen huruvida en handling/situation är onödig eller inte: 1) intensiteten och varaktigheten av lidandet, 2) intentionen bakom handlingen som orsakar

lidandet, 3) uppfyllandet av mänskliga intressen eller 4) vilken betydelse man ger djurets intresse. Medan den första faktorn är empiriskt möjlig att mäta, även om en bedömning måste till, grundar sig de tre andra på värderingar och tolkningar i enskilda fall.

Givet denna tolkning framkom tydligt i vår studie att olika regelskapare gör olika bedömningar kring om en situation som kan medföra lidande är onödig eller nödvändig, samt att de i vissa fall kan vara oeniga om företeelsen alls innebär ett lidande. Om vi ser till företeelser som forskningsresultat visat orsakar en viss grad av lidande (exempelvis kastring) framkommer ett inkonsekvent mönster.

Kastrering av smågrisar

Trots att kastrering av smågrisar (av hankön) utan bedövning är smärtsamt och orsakar stress oavsett vid vilken ålder det genomförs (7), är det enligt lagstiftningen i de studerade länderna tillåtet att kastrera smågrisar före sju dagars ålder utan vare sig bedövning, smärtstillande eller veterinär inblandning. Medan det i Sverige länge varit en tradition att kastrera smågrisar på detta sätt (7) – även om det nu är på väg att fasas ut – är det bara en

till två procent av de brittiska hanggrisarna som kastreras. Detta grundas i traditionen i Storbritannien att slakta grisarna något tidigare, innan eventuell galtlukt framträder.

De flesta brittiska grisproducenter (90 %) är anslutna till privata standarder som inte tillåter obedövad kastration (9). Här finns således troligen både ett inslag av "så har vi alltid gjort" och en ärlig oro för vad som kan anses vara just ett onödigt lidande. Smågriskastrering var inte tillåtet alls enligt Soil Association, medan Freedom Food tillät immunokastrering. Enligt tyska Neuland måste grisarna få bedövning/smärtlindring vid kastrering.

Inkonsekvenser kunde dock även ses inom ett och samma regelverk. Enligt Soil Association var det inte tillåtet att kastrera grisar alls oavsett ålder och metod, medan kastrering och svanskupering av får och getter med gummiring före sju dagars ålder tilläts inom samma regelverk, trots att även det är ett smärtsamt ingrepp (15). Till skillnad från griskastreringen har det i Storbritannien varit tradition under lång tid att kastrera och svanskupera lamm med gummiring (11). De skillnader som framkom avseende bedömning av onödigt eller nödvändigt lidande kunde ses på fyra nivåer: 1) mellan länder, 2) mellan regelverk i samma land, 3) mellan olika djurslag inom samma regelverk och 4) mellan olika individer av samma djurslag inom samma regelverk (beroende på syftet med djurhållningen: produktionsdjur, sällskapsdjur, djurparksdjur osv).

MÖJLIGHET ATT BETE SIG NATURLIGT

I princip alla regelskapare angav att hänsyn ska tas till djurens naturliga beteende. Vissa hade infört regler om att djur ska kunna bete sig naturligt medan andra informerade om detta i kringliggande texter. I båda fallen var det tydligt att de menade att om man följde regelverket skulle djuren automatiskt få möjlighet att bete sig naturligt.

Det kan finnas en bakomliggande skillnad i värderingar av vilka faktorer som väger tyngst beträffande vad bra djurvälstånd innebär – att djuren är vid god hälsa, har subjektivt välbefinnande/

positiva upplevelser, eller att de kan bete sig naturligt. Forskning har visat att det skiljer sig mellan olika grupper och individer i samhället kring vad som anses viktigt för djurens välfärd (3, 21). Att använda sig av "naturligt beteende" som begrepp i ett regelverk kan dock vara strategiskt eftersom naturligt beteende ses som den viktigaste frågan hos lekmän vad gäller djurs välfärd (16).

De två ekologiska regelverken samt Neuland och Carnes Valles del Esla hade ett större fokus på naturligt beteende än de övriga. Vad regelskaparna avsåg med "naturligt beteende" förklarar dock inte. Freedom Food hade en lista på onormala beteenden som måste åtgärdas om de uppvisades. Neuland tryckte på vikten att djuren fick gå utomhus, vilket även de ekologiska regelverken gjorde. Carnes Valles del Esla tog detta ytterligare ett steg och strävade efter en extensiv djurhållning där djuren kunde leva ett mer "naturligt liv". Utifrån dessa regler kunde vi skönja en glidande skala för

vad som anses uppfylla kravet på naturligt beteende, från system där djuren hålls utomhus för att kunna leva så naturligt som möjligt till system som tillåter uppbundna djur i inomhusmiljö där djuren kan utföra de "viktigaste" beteendena (Figur 2). I den svenska utredningen av djurskyddslagen (SOU 2011:75) finns ett förslag på definition av naturligt beteende. Detta förtydligande har dock ännu inte införlivats.

Även om regelskaparna ibland vill få det att framstå som att "naturligt beteende" är ett brett begrepp används det ofta som ett ganska smalt koncept i regelverken. Till exempel står det oftare i relation till designen av inredningssystem och miljö än till grundläggande sociala aktiviteter såsom mor-unge relationer (avvänjning), fodersök och parningsbeteenden eller till djurens naturliga gruppkonstellationer. Regelverken syftar mer till att säkerställa en "naturlig miljö" som ska möjliggöra naturligt beteende. Detta framkommer ►

FIGUR 2. De olika regelverken avsåg inte samma sak med sina krav på "naturligt beteende" utan en glidande skala kunde ses.

FOTO: CHARLOTTE BERG OCH FRIDA LUNDMARK.

- genom att en rad resurskrav som syftar till att djuren ska kunna bete sig naturligt ställs, t ex sandbad till höns, utvistelse för ekologiska höns och bobyggnadsmaterial till suggor. Fokus ligger på resurser som syftar till att skapa förutsättningar för att vissa naturliga beteenden kan utföras, men inte nödvändigtvis säkerställer att dessa beteenden verkligen utförs, eller att alla naturliga beteenden inkluderas.

Regelskrivarna har således gjort ett urval och en bedömning av vilka naturliga beteenden som ska omfattas av regelverken. För dessa begränsningar fann vi inga motiveringar, men tankegången att beakta vad konsumenterna förväntar sig och vad de ser som ett gott, dvs naturligt liv, ligger nära till hands. Till detta kommer med stor sannolikhet ett annat pragmatiskt skäl, att det ska upplevas praktiskt genomförbart av djurhållarna.

SYNERGIEFFEKTER OCH MÅLKONFLIKTER

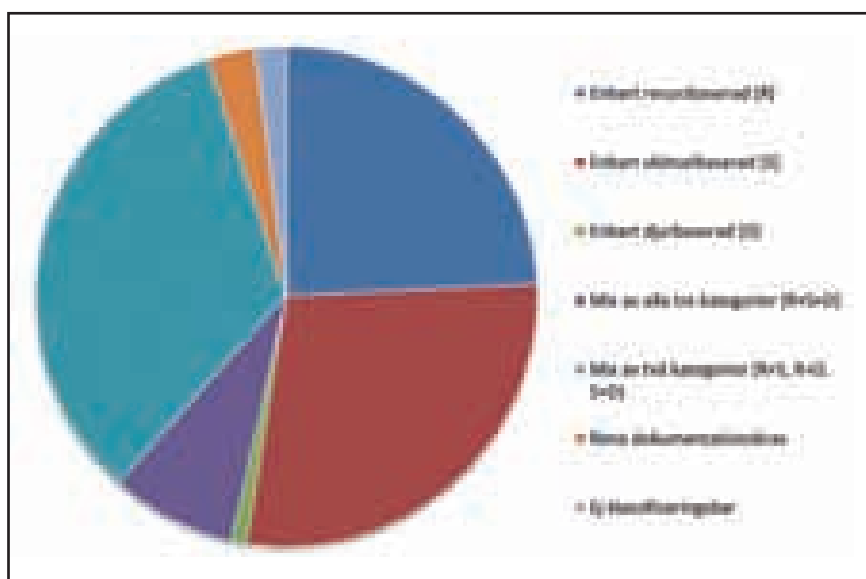
Det finns en risk att målkonflikter uppstår mellan olika områden som regleras. Exempelvis tillåter inte de ekologiska regelverken användandet av syntetiska aminosyror eftersom allt foder ska bestå av enbart naturligt förekommande biologiskt material, trots att dessa aminosyror kan vara av betydelse för hönsens välfärd. Det finns dock även synergieffekter mellan olika områden, t ex är det en fördel både för livsmedelskvaliteten och för djurskyddet att mjölkorna hålls rena.

Vår tolkning är att de största målkonflikterna inte nödvändigtvis ses mellan olika områden utan inom samma område, i detta fall djurskyddet. Enligt portalparagrafer och inledande texter ska djuren behandlas väl, få utlopp för naturliga beteenden, ha en värdig tillvaro, visas respekt osv. Dessa skrivningar är vagt hållna och tolkas sannolikt olika beroende på vem man frågar, vilket innebär att intentionerna med ett regelverk i relation till efterföljande mer detaljerade bestämmelser kan upplevas motstridiga. Som exempel kan nämnas att KRAV skriver hur viktigt det är med en nära relation mellan moder och unge, samtidigt som det är tillåtet att separera

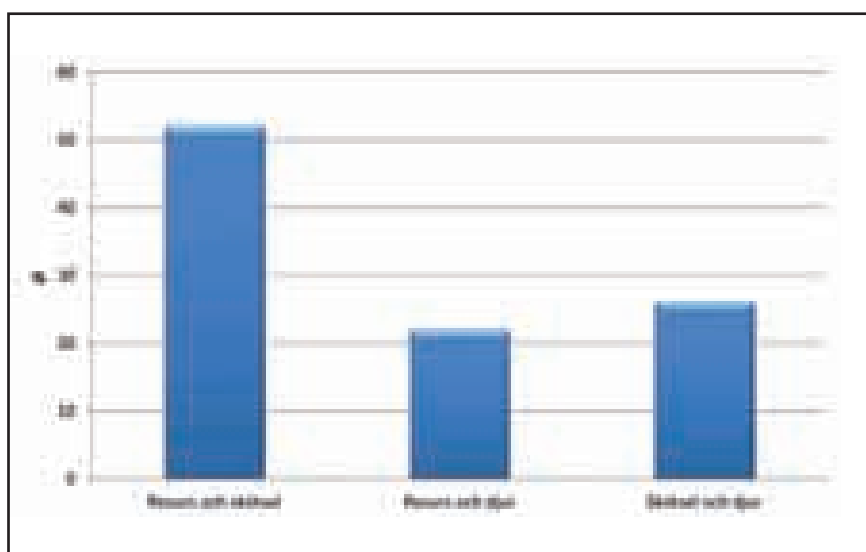
ko från kalv redan 24 timmar efter födseln (andra regelverk tillåter dock separation direkt efter födseln, men betonar heller inte vikten av mor-unge-relationen). Ett annat exempel är den tyska lagstiftningen som i en av portalparagraferna slår fast att djurskyddslagen ska skydda djurens liv, samtidigt som det är tillåtet att slakta fullt friska unga djur för köttkonsumtion.

Att vaga formuleringar förekommer i regelverk är inget nytt och är ingalunda

något specifikt för just djurskyddsregler, inte heller att det finns en risk att de då tolkas olika (1, 10, 20, 25). Wahlberg (25) såg att finska inspektörer vid djurskyddskontrollen fokuserade på de mer detaljerade reglerna i följdföreskrifterna för att undvika att behöva ta ställning till de intentioner och mer vaga, men delvis mer långtgående krav, som lagen ställt upp. Det är troligt att Finland inte är det enda land som hanterar lagstiftningen på detta sätt.

FIGUR 3. Andelen bestämmelser i den svenska djurskyddslagstiftningen och tre privata standarder som klassats som resursbaserade (R), skötselbaserade (S) och djurbaserade (D) eller en blandning av dessa.

FIGUR 4. Andel (%) av respektive "regeltyp" i svensk djurskyddslagstiftning och tre privata standarder när två typer av regler var blandade i en och samma bestämmelse.

REGLVERKENS UTFORMNING

De efterfrågade djurskyddsnivåerna för mjölkkor i de flesta svenska regelverk ligger i många delar väldigt nära lagstiftningens. Rent innehållsmässigt är det främst KRAV som sträcker sig längre än lagstiftningen.

Utöver analys av nivån på de krav som ställs analyserade vi *hur* regelskaparna valde att utforma regelverken, med avseende på fördelningen mellan skötsel-, resurs- och djurbaserade krav. Totalt sett var det 24 procent av paragraferna som var enbart resursbaserade, 28 procent som var enbart skötselbaserade och en procent som var enbart djurbaserade, av de 364 paragrafer som klassificerades totalt (Figur 3). Flera paragrafer innehöll dock en blandning av två (33%) av dessa kategorier eller alla tre (8%). När en paragraf bestod av en blandning av två kategorier var det vanligast att den var resurs- och skötselbaserad (52%), och det var vanligare att ett djurbaserat krav stod i kombination med ett resurs- eller skötselkrav än att det stod för sig självt (Figur 3 och 4). Att paragraferna ofta utgjorde blandningar av olika typer av krav innebar att det totalt sett fanns resursbaserade krav i 56 procent, skötselbaserade i 62 procent och djurbaserade i 25 procent av bestämmelserna. Den främsta skillnaden mellan lagstiftningen och de privata regelverken var att en större andel av bestämmelserna i de pri-

vata regelverken (67%) innehöll skötselbaserade krav i jämförelse med lagstiftningen (49%) (Figur 5).

Eftersom alla djurhållare, oavsett eventuell anslutning till frivilliga program, måste efterleva lagstiftningen innebär det att de privata systemen har en frihet att välja hur de ska bygga upp sina egna standarder både vad gäller innehåll och struktur. I vår svenska studie framkom att de privata standarderna, förutom i viss utsträckning KRAV, helt undvikit måttbestämmelser. Trots detta bestod regelverken till största delen av resurs- och skötselkrav, något som sannolikt grundar sig på att samtliga instanser avsåg att regelverken ska vara förebyggande (18). Välvalda resurs- och skötselbaserade regler bidrar till att förebygga djurvälståndspåverkan och minska djurvälståndsrisker (12, 22). Givetvis har även djurbaserade krav en indirekt förebyggande effekt under förutsättning att de bidrar till att djurägaren håller och sköter djuren väl för att uppnå det djurbaserade kravet. De djurbaserade delarna i regelverken är således inte att förringa, varken som styrmedel eller ur pedagogisk synvinkel. Genom att kontrollera hur djuren mår får man en uppfattning om hur djuren hanterar den miljö de lever i och om resurs- och skötselkraven fungerar som det är avsett (2). Det skapar även en möjlighet att jämföra olika inhyllningssystemens välfärdsnivåer, vilket

kan vara användbart i den offentliga kontrollen som ska vara riskbaserad. Således finns det goda skäl till att regelverk består av både resurs-, skötsel- och djurbaserade krav (19, 21) – det finns alltså ingen motsättning i att inkludera samtliga typer av krav i ett visst regelverk.

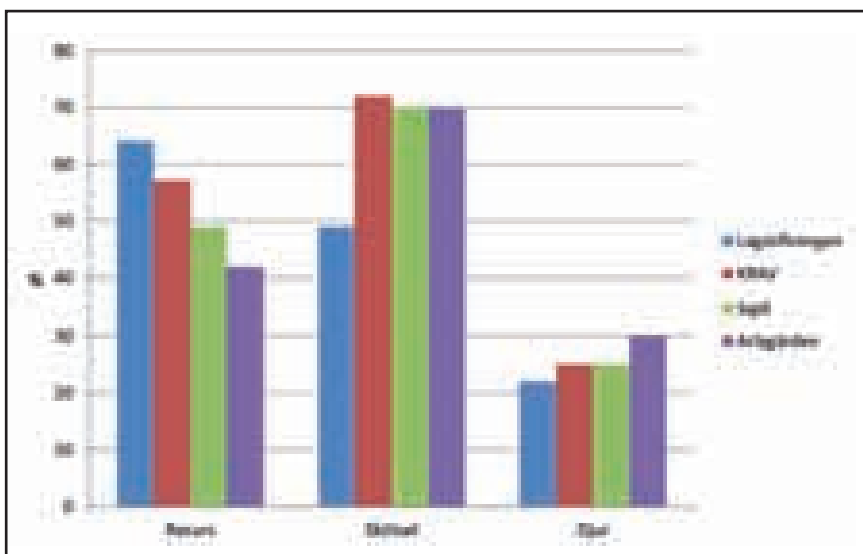
Olika formuleringar för samma sak

Enligt vår studie var det vanligt att det i samma bestämmelse fanns flera olika typer av krav. Det var vanligare att djurbaserade krav förekom tillsammans med ett resurs- eller skötselbaserat krav, som ett sätt att förklara vad man ville uppnå, vilket medförde att djurbaserade krav inte saknades i något av regelverken. Vi noterade även att en regel kan formuleras olika men sannolikt avse i stort sett samma djurvälståndsnivå. Enligt lagstiftningen ska *"djur hållas tillfredsställande rena"*, vilket uttryckt på detta sätt innebär en kombination av ett skötsel- och ett djurbaserat krav. Sigill uttrycker istället att *"djur ska vara rena"*, vilket är formulerat enbart som ett djurbaserat krav.

Det fanns även regler som uttrycktes på ett sätt men som sedan i kontrollvägledningarna föreslogs kontrolleras på flera sätt. Till exempel uttrycktes det i flera regelverk att *"djurens klövar ska inspekteras regelbundet och verkas vid behov"*. Detta är uttryckt som enbart ett skötselbaserat krav, men av uppenbara skäl är kontrollen även djurbaserad – dvs kontrollanterna förväntas inte enbart granska rutinerna kring klövverkning utan även inspektera hur djurens klövar faktiskt ser ut. I litteraturen hävdas det ofta att djurskyddsregelverk främst baseras på resurs- och skötselbaserade krav (4, 14). Det stämmer även enligt vår studie, men vi såg att verkligheten är betydligt mer komplex än vad detta påstående låter påskina.

SLUTSATSER

Vår studie visade att intentioner och värderingar bakom olika typer av djurskyddsregelverk varierar i relativt stor omfattning. Därtill fann vi olika tolkningar av vad som t ex ska vara ett onödigt lidande eller ett naturligt beteende. Det kan därför vara lämpligt att definiera, åtminstone inom ett och samma regel-

FIGUR 5. Andel (%) av kraven som var resurs-, skötsel- och djurbaserade i svensk djurskyddslagstiftning och tre privata standarder. Summan är över 100 procent på grund av att en blandning mellan kategorierna kunde ses i flera bestämmelser.

- verk, vad man avser med olika koncept, för att minska risken för divergerande tolkningar och missförstånd i tillämpningen av reglerna.

De inledande bestämmelserna och intentionerna bakom ett regelverk var ofta mer generösa mot djuren än de efterföljande detaljerna. Denna skillnad beror sannolikt på att andra aspekter än djurvälståndsforskning, såsom ekonomiska begränsningar och livsmedelssäkerhet, vägdes in i de mer detaljerade reglerna eller fanns med i andra regelverk som styr djurhållning. Den blandning av olika värderingar som fanns inbakade i ett regelverk är inte förvånande men kan vara förvirrande. Det finns därför anledning att fundera över transparensen i regelprocessen, inte minst gentemot konsumenterna. Det är även centralt att minska glappet mellan intentioner och faktiska regler för att skapa ett trovärdigt regelverk, i möjligaste mån utan inbyggda mållkonflikter.

Hur reglerna sedan utformas, utifrån intentioner och etiska bedömningar, och hur de kontrolleras är avgörande för vilken djurvälståndsnivå man uppnår i praktiken. Enligt vår studie innehöll regelverken flest resurs- och skötselbaserade krav, vilket inte var oväntat eftersom de till sin natur ska vara förebyggande. Alla regelverk innehöll även djurbaserade krav, de privata standarderna i något större utsträckning än lagstiftningen. Detta innebär likväl att det finns utrymme att utveckla fler djurbaserade krav i relation till intentionerna om att djur inte ska lida i onödan och kunna bete sig naturligt, på samma sätt som är gjort med resurskraven i relation till att djur t ex ska ha tillräckligt med utrymme.

Slutligen kan konstateras att för att kunna dra slutsatsen om vilka typer av regler och kontrollparametrar som är mest effektiva för att uppnå en god djurvälstånd i verkligheten, måste framtida studier omfatta resultat beträffande kontroll och faktisk efterlevnad. Detta kommer att ske som en tredje del av projektet.

SUMMARY

Animal welfare regulations – what are they trying to achieve?

This paper describes an ongoing research project at SLU about animal welfare

regulations. Some of the results about intentions behind and the structure of different regulations are presented here. The paper covers both the animal welfare legislation and voluntary private standards since the animal owners of today have all these different kind of rules to comply to.

According to our findings it is not only animal welfare research that matter when animal welfare requirements are created. Also aspects such as economy, tradition and culture are taken into account. This became clear when concepts like ‘unnecessary suffering’ and ‘natural behaviour’ were scrutinised, and when we noticed that the initial general requirements are more generous to the animals than the following more detailed demands.

The regulations have a preventive purpose. This is mirrored by the larger proportion of resource and management based requirements, compared with animal based rules. However, there is often a mix between these different types of requirements, even within the same paragraph. This complexity together with different intentions and ethical views makes it important to have a transparency throughout the policy making process in order to decrease the risk of intrinsic goal conflicts that are difficult to explain.

Referenser

1. Bilchitz D. When is animal suffering ‘necessary’? *South Afr Public Law*, 2012, 27, 3–27.
2. Blokhuis HJ, Veissier I, Jones B & Miele M. The Welfare Quality® vision. In: Blokhuis HJ, Miele M, Veissier I & Jones B, eds. *Improving farm animal welfare – science and society working together: the Welfare Quality approach*. *Nederländerna, Wageningen Academic Publishers*, 2013, 71–89.
3. Bracke MBM, Edwards SA, Engel B, Buist WG & Algers B. Expert opinion as ‘validation’ of risk assessment applied to calf welfare. *Acta Vet Scand*, 2008, 50, DOI: 10.1186/1751-0147-50-29.
4. Butterworth A. Animal welfare indicators and their use in society. In: Smulders FJM & Algers B, eds. *Welfare of production animals: assessment and management of risks*. *Nederländerna, Wageningen Academic Publishers*, 2009, 371–389.
5. Croney CC & Millman ST. Board-invited review: The ethical and behavioral bases for farm animal welfare legislation. *J Anim Sci*, 2007, 85, 2, 556–565.
6. EFSA. Statement on the use of animal-based measures to assess the welfare of animals. *EFSA J*, 2012, 10, 6.
7. EFSA. Welfare aspects of castration of piglets: Scientific report of the Scientific Panel for Animal Health and Welfare on a request from the Commission related to welfare aspects of the castration of piglets. *EFSA J*, 2004.
8. European Commission. Attitudes of citizens towards animal welfare. *Brüssel, Eurobarometer*, 2007.
9. FAWC. Opinion on mutilations and environmental enrichment in piglets and growing pigs, London, 2011.
10. Forsberg E-M. Inspiring respect for animals through the law? Current development in the Norwegian animal welfare legislation. *Journal of Agricultural & Environmental Ethics*, 2011, 24, 351–366.
11. French NP, Wall R, Cripps PJ & Morgan KL. Prevalence, regional distribution and control of blowfly strike in England and Wales. *Vet Rec*, 1992, 131, 15, 337–342.
12. Hultgren J. Animal welfare risk assessment and management from a national perspective. In: Smulders FJM & Algers B, eds. *Welfare of production animals: assessment and management of risks*. *Nederländerna, Wageningen Academic Publishers*, 2009, 461–482.
13. Hurnik F & Lehman H. Unnecessary suffering – definition and evidence. *International Journal for the Study of Animal Problems*, 1982, 3, 2, 131–137.
14. Keeling L, Evans A, Forkman B & Kjaernes U. Welfare Quality® principles and criteria. In: Blokhuis HJ, Miele M, Veissier I & Jones B, eds. *Improving farm animal welfare – science and society working together: the Welfare Quality approach*. *Nederländerna, Wageningen Academic Publishers*, 2013, 91–114.
15. Kent JE, Molony V & Graham MJ. Comparison of methods for the reduction of acute pain produced by rubber ring castration or tail docking of week-old lambs. *Vet J*, 1998, 155, 1, 39–51.
16. Lassen J, Sandøe P & Forkman B. Happy pigs are dirty! Conflicting perspectives on animal welfare. *Livest Science*, 2006, 103, 221–230.
17. Lundmark F, Berg C & Röcklinsberg H. ‘Unnecessary suffering’ as a concept in animal welfare legislation and standards. In: Röcklinsberg H & Sandin P, eds. *The ethics of consumption – the citizen, the market and the law*. *Nederländerna, Wageningen Academic Publishers*, 2013, 114–119.
18. Lundmark F, Berg C, Schmid O, Behdadi D & Röcklinsberg H. Intentions

- and values in animal welfare legislation and standards. *Journal of Agricultural & Environmental Ethics*, 2014, DOI: 10.1007/s10806-014-9512-0.
19. Main DCJ, Mullan S, Atkinson C et al. Best practice framework for animal welfare certification schemes. *Trends in Food Science & Technology*, 2014, 37, 127–136.
 20. McEachern M & Tregear A. Farm animal welfare in the UK: a comparison of assurance schemes. *Farm Management*, 2000, 10, 685–708.
 21. Rushen J & de Passillé AM. The scientific basis of animal welfare indicators. In: Smulders FJM & Algers B, eds. *Welfare of production animals: assessment and management of risks*. Nederländerna, Wageningen Academic Publishers, 2009, 391–415.
 22. Rushen J, Butterworth A & Swanson JC. Animal behavior and well-being symposium: Farm animal welfare assurance: Science and application. *J Anim Sci*, 2011, 89, 1219–1228.
 23. Sandøe P, Forkman B & Christiansen SB. Scientific uncertainty – how should it be handled in relation to scientific advice regarding animal welfare issues? *Animal Welfare*, 2004, 13, 121–126.
 24. Veissier I, Butterworth A, Bock B & Roe E. European approaches to ensure good animal welfare. *Applied Animal Behaviour Science*, 2008, 113, 4, 279–297.
 25. Wahlberg B. *Reglering och förvaltning*

av produktions- och slaktdjurs välbefinnande – En offentligrättslig undersökning. Dept of Law, Åbo Akademi, Finland, 2011.

***FRIDA LUNDMARK**, djurskyddsinspektör, doktorand, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, SLU, Box 234, 532 23 Skara.
CHARLOTTE BERG, leg veterinär, VMD, docent, lektor i djurskydd, dipl EXAWBM-WSEL, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, SLU, Box 234, 532 23 Skara och Nationellt Centrum för Djurvälstånd, SLU, Box 7068, Uppsala.
HELENA RÖCKLINSBERG, docent i etik, lektor i djuretik, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, SLU, Box 7068, 750 07 Uppsala.

Löneenkäten – vi behöver din hjälp

Årets löneenkät från Sveriges Veterinärförbund finns nu tillgänglig via SVFs hemsida (www.svf.se) och "Löneenkät för anställda veterinärer" i högerspalten. Enkäten är mobilanpassad om du föredrar att besvara den i mobilen. Fyll i löneenkäten redan idag.

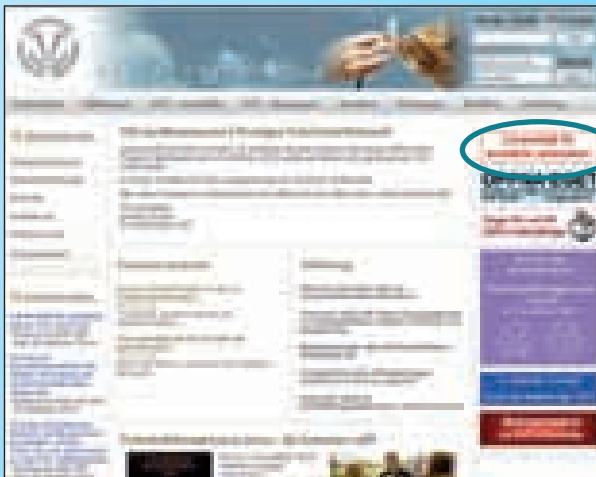
Prestation, ansvar och kompetens ska löna sig. Det är en utgångspunkt för oss i förhandlingar, i vår opinionsbildning och när vi ger dig råd som medlem.

Du tjänar på att SVF har bra lönestatistik så att vi kan ge dig god vägledning i lönefrågor. Det får vi genom att så många som möjligt svarar på vår årliga löneenkät. Jag hoppas därför att du vill ta dig tid att svara.

Vår lönestatistik är känd för att hålla hög kvalitet och ge en trovärdig bild över våra medlemmars löner. Ska vi behålla den kvaliteten är vi beroende av en hög svarsfrekvens på löneenkäten. Dina uppgifter behandlas naturligtvis konfidentiellt.

Stort tack för din medverkan.

Jessica Berlin, jessica.berlin@svf.se
 Arbetsrättsjurist/förhandlare, SVF

Vad kan du göra i Saco Lönesök?

- Studera lönenivån och -spridningen för olika åldrar, examensår, utbildningar, yrken, befattningar, sektorer och regioner.
- Studera ingångslöner och löneutveckling för olika yrken.
- Jämföra din lön med andra kolleger och andra akademiker.
- Skräddarsy statistik utifrån dina egna behov.
- Spara eller skriva ut tabeller och diagram.

När har du nytta av Saco Lönesök?

- När du söker nytt jobb.
- När du ska ha lönesamtal.
- När du får en ny tjänst eller nya arbetsuppgifter.

Dina patienter kommer att älska dig... ännu mer.

Prenumerera

idag och

släpp lös

den fulla potentialen hos din praktik.

Tidningen An Inside Look är full av bra information om hur du kan utveckla din veterinärpraktik med diagnostik (inklusive: Anmäl dig och få råda nummer!)

Prenumerera på **Minsta**

carestream.com/vinide

aninsidelook

utveckla din mottagning med diagnostik

Carestream

En ny,
beräkningskraftig
CA kommer
snart! Anmäl dig till
praktikseminarier

■ ■ ■ månadens epiztel

SVA rapporterar denna gång om en mjältbrandsmisstanke hos hjort som kunde avskrivas, om en misstanke om elakartad lungsjuka hos ko som också kunde avskrivas och om den pågående massdödligheten bland japanska jätteostron på Västkusten. Epizteln är sammanställd av Mikael Propst, Staben för kommunikation, SVA.

MISSTANKE OM MJÄLTBRAND HOS DAVIDSHJORT

Misstanke om mjältbrand uppstod efter att mörkt blod sågs vid kroppsöppningar hos en död davidshjort. Misstanken kunde dock avfärdas efter undersökning på SVA, varefter hjorten obducerades och både den makroskopiska och

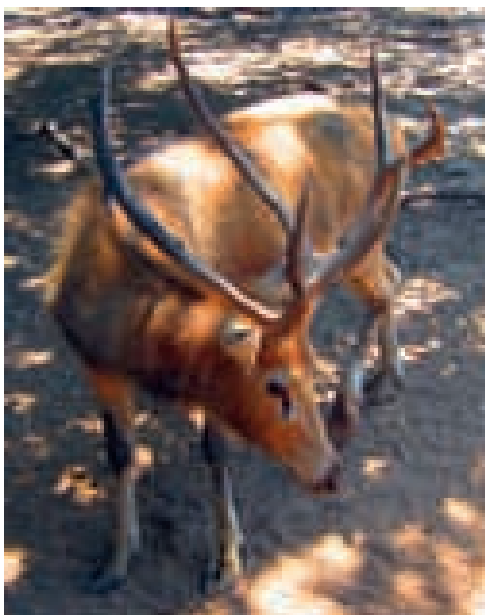

FOTO: DWIER DAVE

Davidshjortar är mycket känsliga för elakartad katarralfeber, vilket visade sig vara dödsorsaken för det importerade djuret.

den mikroskopiska bilden dominerades av blödningar, ökad kärlpermeabilitet och generaliserad vaskulit. De mest uttalade makroskopiska förändringarna påvisades i den submandibulära lymfknutan, i hjärnan och i mjälten.

Bilden är förenlig med elakartad katarralfeber och diagnosen bekräftades också med PCR. Hjorten stod i karantän utan kontakt med andra djurslag och blev antagligen smittad genom kontakt med får i sitt ursprungsland. Davidshjortar är mycket känsliga för MCF-virus (malignant catarrhal fever virus).

MISSTANKE OM ELAKARTAD LUNGSJUKA

Vid obduktion av en fem år gammal mjölkko uppstod misstanke om elakartad lungsjuka på grund av obduktionsfynden. Kons lungor visade tecken på kraftig lunginflammation med ökad konsistens, nekroser och kaverner i lungvävnaden samt fibrinutfällningar och blödningar på brösthinnan. Sjukdomsförloppet var hastigt och kon dog innan den hann undersökas av veterinär.

Elakartad lungsjuka orsakas av *Mycoplasma mycoides* och den akuta formen av sjukdomen ger upphov till grav fibrinös pneumoni med fibrintäckt brösthinna och ofta stora mängder exsudat i lungsäcken. Vid mer kroniskt förlopp ses nekroser och sekvestrar.

Inkubationstiden är vanligen två till tre veckor

■ ■ Telefonnumret till SVAs epizootologjour är 018-67 40 01.

■ ■ Detta nummer kan enbart användas då SVAs växel är stängd, dvs utanför ordinarie arbetstid. Epizootijouren ger råd och hjälp till veterinärer vid misstanke om epizootisjukdom. Provsvar eller allmänna råd kan inte ges på detta nummer.

men kan vara betydligt längre. Smittspridning sker huvudsakligen via direktkontakt med smittade djur och sjukdomen sprids långsamt inom en besättning. Den har inte funnits i Europa sedan 1999 utan förekommer främst i Afrika och Asien. Detta gjorde att misstankegraden i det här fallet betraktades som mycket låg, men med tanke på obduktionsbilden kunde sjukdomen ändå inte uteslutas utan provtagning. Prover från lungvävnaden undersöktes med PCR och odling, och smittämnet kunde inte påvisas.

MASSDÖDLIGHET BLAND JAPANSKA JÄTTEOSTRON

Under hösten 2014 har flera fall med hög dödlighet observerats bland japanskt jätteostron (*Crassostrea gigas*) längs den svenska Västkusten. På en odling där det finns unga exemplar av

japanska jätteostron observerade man samma sak. Inga andra arter av tvåskaliga djur tycks vara påverkade utan det är endast denna art som påträffats döda eller döende.

Göteborgs universitet (GU) har i samarbete med ostronodlingen direkt genomfört en inledande fältprovtagning och provinsamling för att undersöka skadornas omfattning och utbredning. Universitetet har under flera år följt denna nya arts etablering och spridning utmed svensk kust. I Norge har man på flera ställen också observerat hög dödlighet i flera vilda bestånd av japanska jätteostron norrut från den svenska gränsen upp mot Oslofjorden. Den första observationen av mortalitet i Sverige upptäcktes samtidigt som ändrade strömförhållanden inträffade, när en längre period med uppåtgående strömmar från bottenvatten ändrades till strömmar med mer sydgående riktning och utsötat vatten blev dominerande och fördes ner mot svensk kust. Salthalten sjönk i samband med detta snabbt från över 30 ner till 24 promille.

Internationella undersökningar har visat att japanska jätteostron är mycket mottagliga för en ny variant av ostronherpesvirus (OsHV-1 μ var) som först påvisades i Frankrike 2008. Inom EU pågår ett bekämpningsprogram i vissa länder för att förhindra sjukdomens vidare spridning. Ostronarten är också känslig för infektioner med bakterien *Vibrio aestuarianus*. Både dessa infektioner anses kunna orsaka hög dödlighet hos japanska jätteostron.

I Sverige pågår nu ett samarbete mellan HaV (Havs- och vattenmyndigheten), SVA, SMHI, GU och SJV för att utreda orsaken till den svenska massdödligheten. Anders Alfjorden på SVA är samordnare för dessa undersökningar på uppdrag av HaV. ■

Under hösten 2014 har flera fall med hög dödlighet observerats bland japanskt jätteostron (*Crassostrea gigas*) längs den svenska Västkusten.

FOTO: ÅSA STRAND

noterat

Antibiotikaförsäljningen minskar i Europa

Statistik över försäljning av antibiotika för djur under 2012 i 26 europeiska länder redovisades i en rapport från den europeiska läkemedelsmyndigheten EMEA den 15 oktober. Samtidigt som försäljningen av antibiotika för djur sjunker i Europa med 15 procent 2010–2012 är den fortfarande avsevärt lägre i Sverige. Antibiotika-

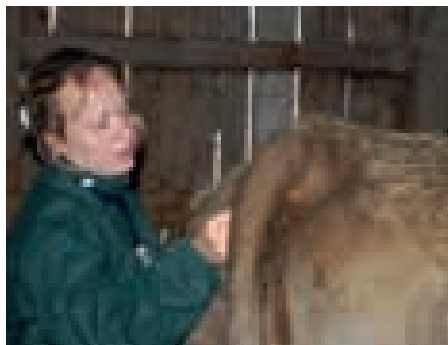

FOTO: SUZANNE FREDRIKSSON

Försäljningen av antibiotika för djur sjunker i Europa, men är enligt EMEAs senaste rapport fortfarande avsevärt lägre i Sverige.

försäljningen totalt för alla deltagande länder var 143,8 mg/PKU. Motsvarande siffra för bara Sverige var 13,5 mg/PKU. PKU står för milligram antibiotika per populationskorrektionsenhet.

Information från Sverige har lämnats av SVA och Jordbruksverket. Den låga svenska siffran förklaras till stor del av att Sverige sedan lång tid arbetat med att på olika sätt förebygga sjukdom. Island, Norge, Finland och Sverige var de länder som hade lägst försäljning av antibiotika för djur i EMEAs rapport. ■

Vilken är din diagnos? – Epizootologi

En fiktiv getbesättning kallar på veterinär på grund av att hälften av djuren slutade äta och drabbades av klart nosflöde och feber för några dagar sedan. Fallet är skrivet av Jessica Wirdby, Enhet för sjukdomskontroll och smittskydd, SVA.

Fiktiv getbesättning

ANAMNES: Det är sen höst och du blir som veterinär utkallad till en getbesättning för att undersöka getter som de senaste dagarna insjuknat i något som djurägaren inte tidigare stött på. Hälften av djuren i besättningen slutade att äta och drabbades av klart nosflöde och feber för några dagar sedan. Nosflödet är nu varigt och flera av djuren hostar och har problem med andningen (Figur 1). De sjukaste djuren har diarré och kraftigt nedsatt allmäntillstånd. I munslimhinnan hos de drabbade getterna ses erosioner.

FRÅGA: Vilka epizootisjukdomar misstänker du och vad måste du vidta för åtgärder?

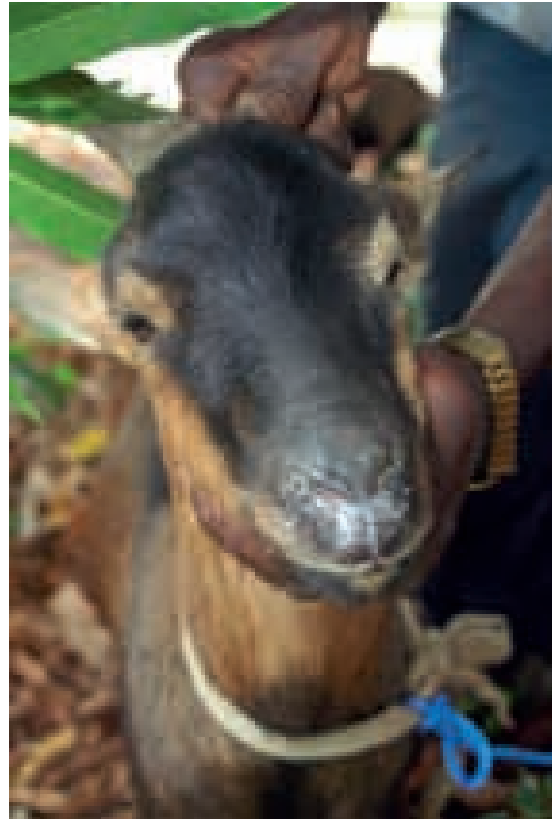
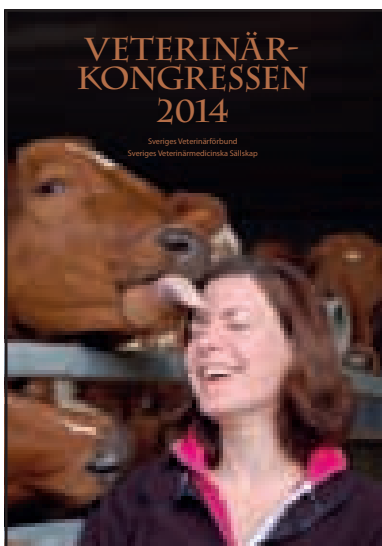

Foto: Karl Ståhl, SVA

FIGUR 1. Nosflödet hos drabbade getter är nu varigt och flera av djuren hostar och har problem med andningen.

SVAR SE SIDAN 46

Kompendium VETERINÄRKONGRESSEN 2014

Kompendium med föredrag från 2014 års Veterinärkongress kan laddas ner gratis för medlemmar i veterinärförbundet från www.svf.se under länken Veterinärkongressen.

Pappersversionen av kompendiet kostar 600 kronor (inkl moms och porto). Beställning sker vid insättning på Sveriges Veterinärförbunds plusgiro 83 80-8 eller bankgiro 530-5222. Ange på talongen "Kompendium 2014".

Beställning kan även ske per telefon 08-545 558 20 eller per e-post office@svf.se mot faktura.

Superfetation – myt eller verklighet?

LENNART SÖDERQUIST, leg veterinär, VMD, professor, Dipl ECAR*

Superfetation, dvs att en ny dräktighet uppstår under en redan pågående dräktighet, rapporteras då och då och får ofta stor uppmärksamhet. Sällan eller aldrig finns det dock entydiga bevis för att det är samma djur som har fött två omgångar ungar. Artikeln sammanfattar kända fakta och diskuterar om superfetation förekommer i verkligheten eller bara är en myt.

Vi är nog flera inom veterinärkråket som blivit uppringda av undrande djurägare eller journalister som vill veta om t ex samma ko kan få två kalvar med bara någon månads mellanrum. Vilka biologiska fenomen skulle kunna ligga bakom det som i kvällspressen ofta får epitet som "mirakelkalven" eller "supersuggan"? Det är oftast inte möjligt att ge entydiga svar på bakomliggande orsaker eller finna möjliga förklaringar till dessa udda reproduktionsfenomen. Förekommer verkligen så kallad superfetation eller är det bara en myt?

I artikeln görs ett försök att diskutera begreppet superfetation utifrån vad som är känt i litteraturen och några svenska fall av tänkbar superfetation som författaren varit inblandad i.

SUPERFETATION?

Fenomenet är omtalat sedan länge och den tidigaste vetenskapliga rapporten om superfetation daterar sig så långt tillbaka i tiden som 1661, men fenomenet omnämns redan av Aristoteles. Superfetation misstänks ofta då två foster av mycket olika storlek föds samtidigt eller då två foster, eller kullar, framföds med

kortare tidsmellanrum än en normal dräktighetsperiod. Det finns fler mer eller mindre anekdotiska berättelser där djurägarna (och ibland även deras veterinär) är fullt övertygade om att ett av deras hondjur (ko, tacka, sugga) fått två omgångar ungar som fötts på detta sätt. Frågan uppstår i dessa fall om det skulle kunna röra sig om superfetation eller inte.

Vilka biologiska fenomen skulle kunna ligga bakom det som i pressen ofta får epitet som "mirakelkalven" eller "supersuggan"? Klipp från Skånska Dagbladet 2009 (Foto: Torbjörn Wester) och Land Lantbruk 2014 (Foto: Carla Karlsson), med tillstånd från redaktionerna.

Äkta och falsk superfetation

Med superfetation menar man vanligtvis att en ny dräktighet uppstår under en redan pågående dräktighet. Många anser dock att man måste göra en distinktion mellan äkta och falsk superfetation. Med äkta menas då att ett hondjur som redan är dräktigt blir betäckt/inseminerat under pågående dräktighet, har ägglossning och att en ny befruktning uppstår, med ett andra foster eller en andra kull som följd. Det är inte ovanligt att t ex en ko kan bli betäckt under sin dräktig-

hetsperiod, men det finns inga bevis för att det kan ske en ägglossning under pågående dräktighet. Upprepade ovulationer förekommer hos dräktiga ston, varför superfetation hos häst teoretiskt skulle kunna vara möjligt. Detta har dock aldrig bevisats.

Vid en falsk superfetation däremot anser man att de ägg som befruktats vid samma tidpunkt och som sedan utvecklats till embryon av någon okänd anledning istället kommit att implanteras i livmodern vid olika tidpunkter. Denna så kallade "embryonic diapause", som vissa av embryona skulle kunna genomgå, skulle sedan kunna leda till uppkomsten av dubbla förlossningar med ett visst tidsmellanrum.

Sällsynt förekommande

Även om superfetation anses mycket sällsynt förekommande finns det rapporter om superfetationsliknande dräktigheter hos många olika djurarter inklusive människa, produktionsdjur och gnagare. Ofta dras slutsatsen att det rör sig om en superfetation, eftersom andra tänkbara förklaringar saknas. Reproduktionspatologiska orsaker (t ex missbildningar) sammanblandas ibland med superfetation. Det anses bevisat att superfetation förekommer hos vissa fiskarter och att äkta superfetation skulle kunna finnas hos däggdjur som en reproduktionsstrategi. Men hos däggdjur anses utvecklingen av en sådan reproduktiv mekanism ge upphov till många evolutionära, endokrina, mikrobiologiska och immunologiska frågor, som ännu inte är fullt utredda.

LAMM FÅR TACKA BAGGE?

Det är inte helt ovanligt att fårägare berättar att de varit med om att en eller flera av deras tackor fått en eller flera ungar under samma lamningsperiod – men med flera dagar eller veckor mellan de olika förlossningstidpunkterna. Att det verkligen är samma tacka som lammat är djurägarna nästan alltid helt och fullt övertygade om, även om de själva varken sett eller varit med vid de båda lamningstillfällena. Gemensamt för dessa fall är att det finns en viss osäkerhet om delar av kullen skulle kunna komma från någon annan tacka, efter-

som djurägaren alltid (hittills) bara sett den ena av de två "lamningarna".

För några år sedan blev jag uppringd av en väldigt övertygad fårägare som berättade att hon hade två tackor som hade nedkommit med lamm, fast med elva respektive 14 dagars mellanrum. Djurägaren var övertygad om att detta var något väldigt unikt. Hon hade visserligen inte själv sett tackorna lamma vid de påstådda lamningstidpunkterna, men var helt övertygad om att det var som hon beskrev det.

Då det i litteraturen bara finns anekdotiska indikationer på att fenomenet superfetation skulle förekomma hos får och eftersom frågan ibland uppkommit genom åren, kom vi överrens om att om djurägaren bekostade insamling av prover från bagge, tackor och lamm så skulle vi bekosta DNA-analyserna. Vår förhoppning var att äntligen kunna bevisa att superfetation kan förekomma hos får. Hårprover (med medföljande hårrötter) skickades sålunda till ett laboratorium i Holland. Efter en tids väntan kom svaret. Enligt DNA-analyserna hade lammen varken den mamma eller pappa som djurägaren hävdade.

Det är inte helt ovanligt att tackor med högre rang och/eller äldre tackor,

nära sin egen förlossningstidpunkt, stjäla andra tackors nyfödda ungar i ett obevakat ögonblick. Det kan sluta i katastrof om det dröjer länge innan den domnanta tackan själv lamar och kan ge sina stulna ungar di.

BIOLOGISK SENSATION BLAND NÖTKREATUR

För några år sedan blev jag uppmärksam, genom en uppringande journalist, på vad som skulle kunna vara ett möjligt fall av superfetation hos nötkreatur.

En ko av kötttras (ca tre år gammal) hade fött en välskapt tjurkalv. Djurägaren hade själv sett när kon kalvade på stall. Ägaren hade efter en tid släppt ut henne och flera andra nykalvade honddjur på ett stort naturbetesområde. Det var där som det sensationella sades ha inträffat. En dag då djurägaren kom ut på betet såg han kon slicka en nyfödd och fortfarande blöt tjurkalv, som låg på marken bredvid "mamman". Efterbörden hängde fortfarande ut och kons nu ca tre månader gamla kalv stod bredvid henne och tittade på, enligt djurägaren. Inga andra kor syntes i närheten. Detta uppmärksammades av den lokala tidningen och inom kort var händelsen på ▶

Foto: Biecit FAG

Att det verkligen är samma tacka som lammat är djurägarna nästan alltid övertygade om, även om de själva varken sett eller varit med vid båda lamningstillfällena.

- förstasidorna i flera svenska tidningar under beteckningen "mirakelkon" och "mirakelkalven".

Det lät onekligen som om detta skulle kunna röra sig om ett fall av superfetation – även om djurägaren inte varit närvarande när kon födde fram kalv nummer två. Djurägaren kontaktades och utfrågades noga och lovade att så fort det bara vara möjligt fånga in djuren så att hårprover skulle kunna tas från tjur, ko och bägge kalvarna. Tiden gick och djurägaren påmindes per telefon upprepade gånger att det vore intressant att få göra DNA-analyser av de aktuella djuren. Djurägaren menade att det var svårt att samla ihop alla djuren på det mycket vidsträckta naturbetesområdet där de gick, men lovade att det skulle kunna ske i slutet av sommaren. Vid kontakt med djurägaren efter sommaren fick jag det tråkiga meddelandet att han blivit allvarligt sjuk och sålt alla sina djur. Efterforskningarna ledde så småningom till den auktionsförrättare som sålt djuren. Han visste vem som köpt de aktuella djuren och med hans hjälp lyckades så småningom hårprover säkras från kon och de två kalvarna. Tjuren var redan slaktad. Provsvaret av DNA-analysen kom och löd: "det kan inte uteslutas att denna ko är mor till de båda kalvarna".

MEN – för att säkert kunna fastställa detta måste prov tas från *alla* andra hondjur i flocken, då tillräcklig erfarenhet saknas för denna ras. Detta var omöjligt då besättningen nu var skingrad efter auktionen. Det framkom dessutom att kon och en av kalvarna redan slaktats, varför det inte heller var möjligt att följa upp fallet genom att undersöka kons könsorgan med avseende på förekomst av eventuell missbildning.

SUPERSUGGOR?

I våras kunde man läsa om ett fall där det, enligt uppgift, var en sugga som fött två kullar med griskultingar, totalt 35 stycken, på fyra dagar. Enligt uppgift födde hon i mitten av mars 18 smågrisar och fyra dagar senare hämtades suggan på nytt in för grisning och födde då ytterligare 17 kultingar. Djurägaren var, enligt uppgift, "rätt säker på att han tagit in rätt sugga, eftersom de kvarvarande suggorna i lösdriften fortfarande

var dräktiga och inte gått över tiden. Den aktuella suggan hade fortfarande slem kvar efter att ha fått den första kullen och hon gav dessutom di till den första kullen". Det sensationella var inte bara att hon sades ha fått sammanlagt 35 ungar vid dubbla förlossningar med fyra dagars mellanrum utan att "suggan" dessutom senare uppgavs vara en gylta. Fler detaljer kring händelseförloppet i detta fall fanns inte att tillgå, vad som egentligen hänt förblir oklart.

Det senaste misstänkta fallet hos gris handlar om en gylta som, enligt uppgift, haft dubbla förlossningar och där djurskötarna dessutom sa sig ha observerat bägge grisningarna. Gyltan gick med galt från den 15 juni och inseminerades den 21 juni i år. Inga anteckningar finns att gyltan blivit betäckt av galten. Galten gick bland suggorna även den 6 juli och 1 augusti under en dag vid varje tillfälle,

FOTO: JOHN BESSA

De påstådda grisfostren visade sig vara nyfödda, nakna och torra musungar, som hittats på golvet i suggans box vid tidpunkten då hon "kastade".

För att säkert kunna fastställa att samma ko är mor till de två kalvarna som fötts med tre månaders mellanrum måste DNA-prov tas från alla andra hondjur i flocken. Klipp från Skånska Dagbladet 2009, foto: Torbjörn Wester.

men inga anteckningar finns om att någon betäckning skulle skett då.

Den 11 oktober 2014 kastade gyltan, enligt uppgift, 15 stycken levande foster, ca 3 cm långa. Gyltan hade hela tiden mått bra och det fanns inga tecken på svarta foster. När de små fostren plockats bort gavs hon en "egen" kull för att använda henne som amma. Fyra dagar senare grisade hon på nytt och födde fem levande, stora, fina grisar. Plötsligt hade hon väldigt många grisar hos sig. Tidpunkten för den senare grisningen stämmer bra med tidpunkten för inseminationen.

Lyckligtvis hade bilder tagits på de kastade fostren. När bilderna så småningom kom mig till del visade det sig att det med väldigt stor sannolikhet *inte* rörde sig om några grisfoster. Det handlade istället om 15 nyfödda, nakna och torra musungar, som hittats på golvet i suggans box vid tidpunkten då hon "kastade".

DUBBEL FÖRLOSSNING HOS GRIS

I slutet av 1960-talet rapporterade dock några forskare övertygande bevis för att dubbla förlossningar existerar hos gris.

De undersökte tolv fall av dubbel förlossning efter en enda betäckning. I två av dessa fall undersökte de även livmodern och äggstockarna med hjälp av laparotomi efter den andra grisningen. De slog fast att en dubbel förlossning kunde uppstå efter en enda betäckning, där ett ovanligt stort antal ägg blev befruktade. Dessa embryon fördelade sig senare normalt i de bägge livmoderhornen. Istället för den i vanliga fall efterföljande reduktionen av kullstorleken genom embryodöd förblev embryona i de kraniala delarna av livmoderhornen oimplanterade i ett stadium av "embryonic diapause" under perioder som varierade mellan fyra och 98 dagar. Efter denna period reaktiverades embryona och implanterades. De kom på så sätt att utgöra en spontan superfetation i de kraniala delarna av livmoderhornen.

Embryona i de kaudala delarna av livmoderhornen genomgick en normal dräktighet och förlossning. Därefter uppstod en andra förlossning, efter varierande tidsintervall, när kultingarna från den "fördröjda implantationen" var fullt mogna. Forskarna menade att dessa dubbla förlossningar hos grisar och andra djurslag, som uppstår efter be-

täckning/insemination i olika brunster, också orsakas av "embryonic diapause" och inte på grund av en äkta superfetation. Enstaka fall av förlängd dräktighet skulle även kunna bero på samma sak.

SLUTSATS

Det finns all anledning att vara skeptisk till om superfetation hos däggdjur verkligen förekommer eller om det bara är en myt. Oftast saknas tillgång till entydiga och exakta data rörande fallen. Data är avgörande för att kunna göra en noggrann utvärdering av händelseförloppet och om de saknas ges utrymme för spekulationer och önsketänkande. Sannolikt finns det i de flesta fall av förmodad superfetation istället helt andra och mycket enklare förklaringar till den uppkomna situationen. Detta har delvis framgått av de beskrivna svenska exemplen.

Men även om det inte skulle röra sig om en äkta superfetation utan fenomenet skulle kunna förklaras på annat sätt, t ex av en anatomisk missbildning eller en "fördröjd implantation", är dessa fall enligt min mening helt fantastiska reproduktionshändelser.

Alla som varit med om en förlossning

vet vilka urkrafter som är inblandade och vilka omfattande hormonella förändringar som sker i anslutning till förlossningen. De påverkar rimligen på ett systemiskt sätt *hela* organismen. Hur kan det då t ex vara möjligt att selektivt tömma delar av eller endast det ena livmoderhornet på sitt innehåll och samtidigt hålla kvar dräktigheten i de andra delarna eller det andra hornet under denna systemiska påverkan? Det är för mig en gåta.

Trots att det i de flesta fall av "superfetation" sannolikt finns andra mycket enklare förklaringar till fallet och trots att inga helt vattentäta bevis kunnat läggas fram i de förmodade svenska fall som redovisats, känner jag en stor ödmjukhet inför naturens oberäknelighet. Jag skulle därför aldrig våga påstå att superfetation inte kan förekomma i verkligheten. Men det återstår att bevisa.

Referenser kan fås efter kontakt med författaren.

*LENNART SÖDERQUIST, leg veterinär, VMD, professor, Dipl ECAR, Avdelningen för reproduktion, Institutionen för kliniska vetenskaper, SLU, Box 7054, 750 07 Uppsala.

noterat

Tydligare djurskyddsbedömningar på slakteri

■ Nu finns en gemensam vägledning för hur de officiella veterinärerna ska bedöma djurskyddet på slakterier, meddelade Jordbruksverket den 17 oktober. Jordbruksverket, Livsmedelsverket och SLU genomför vid tre tillfällen under hösten och vintern utbildningar för de veterinärer som jobbar på slakterier. Målet är bättre och enklare samordning mellan myndigheterna och mer likvärdiga djurskyddsbedömningar på slakterier.

– En gemensam vägledning är angelägen för att fortsätta vår strävan för ett enhetligt, rättssäkert och förebyggande djurskydd, säger Katharina Gielen, enhetschef på Jordbruksverket.

– Det är mycket viktigt att samordna veterinärernas bedömningar och hur de rapporterar till länsstyrelserna, kommenterar Karin Cerenius, enhetschef på Livsmedelsverket.

Den nya vägledningen förtydligar hur veterinärer på slakterierna ska kommunicera djurskyddsbedömningar mellan varandra och med djurskyddshandläggarna på länsstyrelserna. Regelverket är

Regelverket är oförändrat men vägledningen förtydligar hur de officiella veterinärerna ska göra bedömningar i olika situationer.

FOTO: SUZANNE FREDRIKSSON

oförändrat och vägledningen medför inte några förändringar i veterinärernas bedömningar av vad som är brister i djurskyddet. Vägledningen förtydligar däremot hur veterinärerna ska göra bedömningar i olika situationer. Den förtydligar också hur veterinärerna ska hantera brister, både hur de ska handlägga avvikelserna och hur de ska underrätta dem till länsstyrelsen. ■

Behandling av ectoparasiter hos get

YLVA PERSSON, leg veterinär, VMD, biträdande statsveterinär,
BITTE ASPENSTRÖM-FAGERLUND, toxikolog, farmacie doktor och
MARGARETA TERVELL, leg veterinär, länsveterinär*

Författarna har kommit i kontakt med två fall av otillåten ectoparasitbehandling av get. I det ena fallet ordinerades en getägare Frontline vet mot löss och i det andra fallet blev mjölkproducerande getter behandlade med doramektin av veterinär. De genomförda behandlingarna medförde ekonomiska förluster för djurhållarna liksom ersättningsanspråk och anmälan till ansvarsnämnden för veterinären. Artikeln belyser problemställningen och informerar om de möjligheter till behandling som finns tillgängliga för get idag.

BAKGRUND

Löss förekommer i de flesta getbesättningar, särskilt under stallsäsongen. Det finns både pälsätande (*Bovicola caprae*) (Figur 1) och blodsugande löss (*Linnognatus stenopsis*). Benskabb (*Chorioptes bovis var caprae* (syn *Chorioptes caprae*)) har setts främst hos angoragetter i Sverige. Hårsäckskvalster (*Demodex caprae*) kan förekomma i enstaka fall, särskilt hos unga getter. *Sarcoptes scabiei* och *Psoroptes ovis* finns normalt inte på svenska getter och är anmälningspliktiga. Knott, fästingar och flugor förekommer under betessäsongen som hos andra lantbruksdjur.

Ectoparasiter hos get kan orsaka klåda, irritation och förstörda hudar. Getterna kan bli oroliga och mjölkgetter

FOTO: VINCE SMITH

FIGUR 1. Den pälsätande lusen (*Bovicola caprae*) förekommer i de flesta getbesättningar, särskilt under stallsäsongen.

kan gå ner i mjölkproduktion. Ohyra blir därför ofta ett djurvälståndproblem och därmed måste det finnas möjlighet att behandla getter mot ectoparasiter.

Problemet är att det inte finns några preparat registrerade för get. Men genom kaskaden (se faktaruta) finns det möjlighet att i undantagsfall använda preparat som är registrerade för andra livsmedelsproducerande djur såsom nötkreatur och får. För mjölkgetter är det särskilt viktigt att använda preparat som kan användas för djur som producerar mjölk avsedd för humankonsumtion.

SUBSTANSER SOM INTE FÅR ANVÄNDAS

Läkemedel som används till livsmedelsproducerande djur, däribland getter, måste vara bedömda och upptagna i bilaga 1 till kommissionens förordning nr 37/2010/EU. Substanser som inte finns med i denna lista får inte användas.

En substans som inte finns med i listan och som särskilt måste lyftas fram är

KASKADPRINCIPEN FÖR DJURLÄKEMEDEL

Den så kallade kaskaden möjliggör användning av läkemedel till livsmedelsproducerande djur utanför godkännandet för ett visst preparat. Kaskaden anges dels i Jordbruksverkets föreskrifter D9 (SJVFS 2013:42, kap 2, § 3 till 8) och dels i Livsmedelsverkets föreskrifter H65 (LIVSFS 2009:3). Den innebär att veterinären i undantagsfall kan, på eget ansvar, förskriva veterinärmedicinska preparat som är godkända till annat djurslag eller annan behandling, godkända veterinärläkemedel från andra länder (kräver oftast licens), humanpreparat eller extemporeläkemedel. I dessa fall, om inte en längre karenstid finns fastställd för ett visst preparat, ska en karenstid på minst 28 dygn för slakt och minst sju dygn för mjölk och ägg tillämpas.

En förutsättning för att kunna tillämpa kaskaden är att alla ingående farmakologiskt aktiva ämnen i en produkt ska finnas upptagna i bilaga 1 till kommissionens förordning 37/2010/EU (även kallad MRL-förordningen).

fipronil (Frontline vet, Effipro, Exproline vet). Fipronil får inte ges till livsmedelsproducerande djur utan bara användas på hund och katt. Om getter (eller andra livsmedelsproducerande djur) behandlas med medel som innehåller fipronil innebär det att djuren och deras mjölk inte får användas som livsmedel.

SUBSTANSER SOM INTE FÅR GES TILL MJÖLKANDE GETTER

Antiparasitmedel som innehåller doramektin eller ivermektin får inte ges till lakterande djur som producerar mjölk avsedd för humankonsumtion (Figur 2).

SUBSTANSER SOM KAN GES

Löss hos lakterande getter kan behandlas med pour-on-preparat innehållande deltametrin, flumetrin eller eprinomektin. Skabb hos lakterande getter kan behandlas med eprinomektin. Enligt kaskaden (se faktaruta) blir då karenstiden minst sju dygn för mjölk och minst 28 dygn för slakt. Men om en längre karenstid för ett annat djurslag är bedömd för substansen ska denna karenstid vara den kortaste som tillämpas.

Flumetrin får inte ges till får som producerar mjölk avsedd för humankonsumtion, men däremot till ko. Normalt brukar man extrapolera från får till get. Den naturliga rekommendationen borde därför bli att inte använda preparatet till mjölkgetter. Men det finns inget som uttryckligen förbjuder extrapolering från nöt till get, vilket medför att man skulle

Foto: Olaf Gradin

FIGUR 2. Antiparasitmedel som innehåller doramektin eller ivermektin får inte ges till lakterande djur som producerar mjölk avsedd för humankonsumtion.

kunna använda det med iakttagande av en karenstid.

Om preparat används till get som producerar mjölk som sen ska användas för tillverkning av ost måste veterinären även tänka på att mjölken och eventuella resthalter då koncentreras och att en karenstid på sju dygn därför förmodligen blir för kort med avseende på resthalter i osten.

Getter som inte producerar mjölk avsedd för humankonsumtion, som sällskapsgetter, kan utöver här nämnda sub-

stanser även behandlas med doramektin, ivermektin och foxim. Singetter får inte behandlas med doramektin och ivermektin närmare än 70 dagar före killning.

YLVA PERSSON, leg veterinär, VMD, biträdande statsveterinär, Avdelningen för djurhälsa och antibiotika, SVA, 751 89 Uppsala.

BITTE ASPENSTRÖM-FAGERLUND, toxikolog, farmacie doktor, Risk- och nyttovärderingsenheten, Livsmedelsverket, Box 622, 751 26 Uppsala.

MARGARETA TERVELL, leg veterinär, länsveterinär, Länsstyrelsen Värmland, 651 86 Karlstad.

Dags för ny lön?

Saco Lönesök är nu uppdaterat med de senaste lönerna

TILL SALU – SMÅDJURSPRAKTIK I KÖPENHAMN

Smådjurspraktik i centralt och attraktivt läge i Köpenhamn till salu. Kliniken är ca 200 kvadratmeter stor och innehåller tre undersökningsrum/operationssalar, butiklokal, förråd, kontor, etc. Säljaren har lagt stor vikt vid smakfull och tilltalande inredning för kunder och medarbetare.

Nytt Idexx-laboratorium, ultraljudsskanner och tandenhet samt digital tandröntgen möjliggör kundservice av hög kvalitet. Det finns stor utvecklingspotential att kunna sysselsätta upp till två veterinärer. I dag är det en veterinär (säljaren) och två veterinärsjuksköterskor anställda.

Kliniken är väletablerad med god ekonomi. Köparen kan se fram emot att ta över ett professionellt och spännande företag med möjlighet att hjälpa många djurägare i framtiden.

Kontakt för köpare: PLOTIN A/S i Danmark: www.plotin.dk,
Att: Hans Malmström: Mail: hm@plotin.dk, Mobil: +45 4015 4774

Välkommen till SVFs nya hemsida och profil

Veterinärförbundet förnyade 2009 sin hemsida med modernare teknik och förbättrad layout. Nu är det dags igen, från den 1 december får www.svf.se en ansiktslyftning och förbundet får dessutom en uppdaterad grafisk profil.

Utvecklingen i den digitala världen går som bekant snabbt och som intresseförening och fackförbund vill självfallet SVF följa med. Eftersom förbundets hemsida får en allt viktigare roll som informationsförmedlare, har förbundsstyrelsen beslutat att fräscha upp och förnya den.

Besökare på hemsidan kommer att känna igen innehållet till stor del men layouten blir ny och sidan kommer att bli mer lättnavigerad. Den största förändringen blir på förstasidan, som får ett nytt sidhuvud och en mer överskådlig rullgardinsmeny för alla undersidor. Sidhuvudet återger förbundets nya grafiska element, med ringar eller "bubblor" som innehåller symboliska profilbilder på djurslag eller veterinär verksamhet. Veterinärförbundets traditionella logotyp finns fortfarande kvar men har fått sällskap av de nya grafiska elementen.

LÄTTARE HITTA RÄTT

I nederdelen av sidhuvudet återfinns en svart menylis med hemsidans olika huvuddelar angivna (lika som tidigare), men om man för muspekaren över listan faller det nu istället ner en detaljerad överblick över hela innehållet i respektive huvudrubrik.

Under listan dyker nästa nyhet upp, en konstant växlande panoramaruta där varannan visning är en annons och var-

annan en redaktionell text. Varje visning ligger ute ca tio sekunder, och om man klickar på den aktuella rutan kommer man till en fast sida med ytterligare information.

Fler annonser kommer att dyka upp i högerspalten, men de centrala delarna av förstasidan med externa nyheter och jobbtorg kommer att vara kvar oförändrade. Det finns ett stort intresse för annonsörer att köpa plats på hemsidan vilket är något förbundet välkomnar då det bidrar till att förbättra SVFs ekonomi.

Vänsterspalten kommer vidare att få en

tydlig knapp överst där man enkelt kan anmäla sig som ny medlem i förbundet. Längst ner kommer en översiktskarta över hela hemsidan att placeras, så att besökaren lätt kan hitta önskad undersida både i början och i slutet av förstasidan.

Hemsidans största förändring blir på förstasidan, som bland annat får ett nytt sidhuvud med förbundets grafiska element.

INLOGGNINGEN FÖR MEDLEMMAR KVAR

För att komma åt extramaterial avsett för medlemmar i SVF kommer det även i fortsättningen krävas att man loggar in med hjälp av sitt medlemsnummer och ett lösenord. Även om detta kan upplevas som bökigt och medlemsnumret i SVF inte är något de flesta kommer ihåg (det står vid mottagarens adress på baksidan av varje veterinärtidning och består av sex siffror), är inloggningen nödvändig för att säkra medlemskapets mervärden. Inloggningsrutorna ligger som tidigare i sidhuvudet, där även hemsidans förbättrade sökmotor återfinns.

FLER NYHETER DEN 1 DECEMBER

SVFs nya hemsida kommer att sjösättas den 1 december, så håll ögonen öppna och ta en extra titt på nätet den dagen.

Den grafiska profilen kommer att märkas i form av uppdaterade brevpapper, kuvert och andra trycksaker från veterinärförbundet.

Samma datum blir starten för förbundets nya grafiska profil som hemsidan också avspeglar. Det kommer att märkas i form av uppdaterade brevpapper, kuvert, andra trycksaker och annonser från veterinärförbundet. Även veterinär-

tidningen kommer att få ett nytt utseende i vissa delar fr o m nummer 15/14.

Förbundet hoppas att medlemmar och andra besökare uppskattar nyheterna och får ut ännu mer av den redan nu innehållsrika hemsidan. En webbsida blir dock aldrig färdig och alla SVF-medlemmar är välkomna att lämna synpunkter, önskemål och kommentarer till oss på förbundet. Det kan göras antingen till undertecknad eller till någon ledamot i förbundets redaktionskommitté. Vem som sitter i redaktionskommittén? – gå och titta under rubriken "Förtroendevalda" på www.svf.se!

JOHAN BECK-FRIIS
informationschef, SVF
johan.beck-friis@svf.se

Nytt parvovirusvaccin

ERYSENS[®]
PARVO

bättre immunsvär med unikt adjuvans*
innehållande Al OH₃ och ginsengextrakt

Laboratorios Hipra, S.A.
Avda. la Selva, 135
17170 Amer (Girona)
Spain
Tel (34) 972 43 06 60
Fax (34) 972 43 06 61
hipra@hipra.com
www.hipra.com

Erysen Parvo är ett nytt centralt registrerat vaccin mot rödsjuka och parvovirus infektion hos svin. Tillgängligt i 50, 25 och 10 dos förpackningar.

* E. Rivera, A. Daggfeldt, S. Hu. Ginseng extract in aluminium hydroxide adjuvanted vaccines improves the antibody response of pigs to porcine parvovirus and Erysipelothrix rhusiopathiae. Vet. Immunol. Immunopathol. 91:19-27, 2003

ATC VET-KOD QI09AL01 RECEPTELAGT GODKÄND SPC 2014-07-08

Marknadsförs av
Nordvacc AB
Box 112, 129 22 Hägersten
Tel. 08-449 46 50
Fax 08-449 46 46
vet@nordvacc.se
www.nordvacc.se

Nya regler för Jordbruksverkets officiella veterinärer

MARIA CEDERSMYG, leg veterinär, smittskyddshandläggare/utredare*

I januari 2015 träder Jordbruksverkets nya föreskrifter om officiella veterinärer i kraft. Det innebär att Jordbruksverket kommer att ställa särskilda krav på de privatpraktiserande officiella veterinärer som verket förordnat. Föreskrifterna ligger även till grund för en arbetsinstruktion som Distriktsveterinärerna kommer att anta för sina anställda officiella veterinärer. Samma villkor kommer därmed att gälla för alla officiella veterinärer inom Jordbruksverkets ansvarsområden.

VILLKOR FÖR ATT FÖRORDNAS SOM OFFICIELL VETERINÄR

Ansökan

Om man är en privatpraktiserande veterinär som vill arbeta som officiell veterinär, ska man skriftligen ansöka om förordnande hos Jordbruksverket. Villkoren för att kunna förordnas är att man har svensk veterinärlegitimation och har gått en särskild utbildning för officiella veterinärer, som Jordbruksverket kommer att anordna. Man kan beviljas begränsad eller full behörighet som officiell veterinär. Ett förordnande är personligt och gäller tills vidare.

Utbildningen

Utbildningen kommer att bestå av en obligatorisk basdel om myndighetsutövning och flera sakområdesdelar om officiella uppdrag som rör olika djurslag och djurprodukter. Man väljer de sakområdesdelar av utbildningen som motsvarar

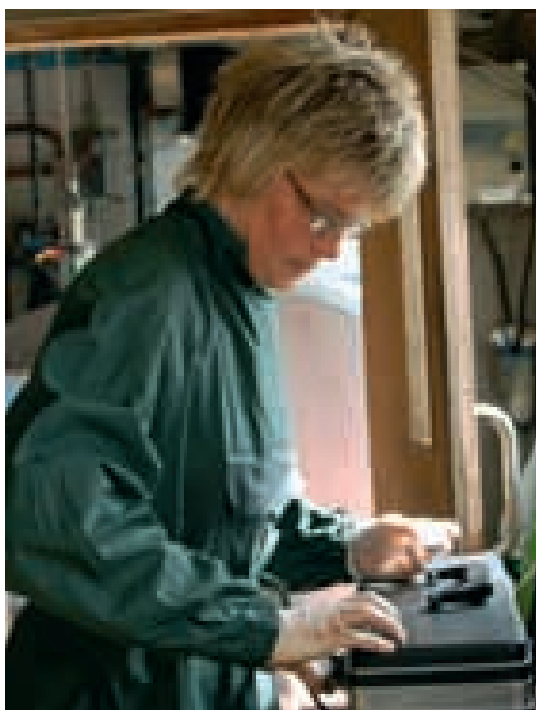

FOTO: SUZANNE FREDRIKSSON

Om man är en privatpraktiserande veterinär som vill arbeta som officiell veterinär, ska man skriftligen ansöka om förordnande hos Jordbruksverket.

de områden man vill arbeta inom, t ex häst och smådjur. Den som vill arbeta utan begränsningar måste gå hela utbildningen.

Begränsad eller full behörighet

För att få förordnande som officiell veterinär med full behörighet krävs det att man a) har gått utbildningens alla sakområden och b) inte är knuten till en särskild anläggning där man kan anses jävig. Om man bara har gått delar av utbildningen får man en behörighet som begränsas till dessa områden. Om man

är anläggnings- eller besättningsveterinär undantas de anläggningar där man verkar från förordnandet på grund av jävsituationen.

Om man väljer att börja med en begränsad behörighet kan man vid ett senare tillfälle gå ytterligare delar av eller hela utbildningen. Därefter kan man ansöka om att få utökad respektive full behörighet.

Om veterinärens behörighet begränsats på grund av jäv kan man ansöka om full behörighet om dessa förhållanden ändras.

Utbildningen sträcker sig över två dagar och arrangeras initialt vid fyra tillfällen på olika platser i landet under vintern 2015–2016 (se faktaruta). Därefter hålls utbildningen en gång per år i Jönköping.

OFFICIELLA VETERINÄRERS SKYLDIGHETER

TRACES

När man har fått sitt förordnande måste man så snart som möjligt skaffa sig behörighet till notifieringssystemet TRACES. Man har själv ansvar för att känna till vilka sändningar och kontroller som ska föras in i TRACES.

Fortbildningen

Man är skyldig att fortbilda sig med 18–24 månaders intervall från förra utbildningstillfället. Jordbruksverket kommer

FRÅGOR OCH SVAR

Vad innebär det att vara officiell veterinär?

En officiell veterinär har fått ett särskilt förordnande av Jordbruksverket och är en nyckelperson i arbetet med att förebygga och förhindra spridningen av smittsamma sjukdomar. Huvuduppgifterna för en officiell veterinär omfattar kontroll av internationell handel med djur och djurprodukter samt bekämpning av epizootiska sjukdomar. Vilka uppdrag som en officiell veterinär får utföra styrs av EUs och Sveriges lagstiftning.

Vad gäller för mig som redan är officiell veterinär?

Så snart föreskrifterna träder i kraft måste du följa samtliga krav utom de som gäller ansökan och utbildning. Du får fortsätta att arbeta tills förordnandet går ut, men du måste gå utbildningen före den 1 mars 2016. När du ska ansöka om förnyat förordnande måste du uppfylla samtliga krav.

Vad gäller för mig som inte har ett förordnande men vill jobba som officiell veterinär under perioden 1 januari 2015 – 1 mars 2016?

Du ska ansöka enligt beskrivningen i föreskrifterna. Fram till den 1 juni 2016 är det inte krav på att du ska ha genomgått utbildningen, däremot kommer övriga regler att gälla för förordnandet. Du har möjlighet att genomgå utbildningen under den tid som det

tidsbegränsade förordnandet som officiell veterinär gäller. När du gått utbildningen ansöker du alltså på nytt innan ditt förordnande gått ut.

När kommer utbildningen att hållas och vad kommer den att kosta?

Utbildningen ska hållas vid fyra tillfällen under perioden november 2015 – februari 2016 i Skåne, Jönköping (två gånger) och Stockholmstrakten. Den kommer att vara gratis och tillgänglig för alla veterinärer som vill gå den. Du måste dock anmäla dig till kursen. Mer information om hur och när du gör detta kommer att spridas i samband med att kurstillfällena utlyses under våren 2015.

Vadför gäller inte föreskriften också för distriktsveterinärerna?

Stöd för de nya föreskrifterna finns i lag (2009:1254) om officiella veterinärer. Den rör bara officiella veterinärer som inte är anställda av en förvaltningsmyndighet. Jordbruksverket har därmed inte bemyndigande att föreskriva om regler för distriktsveterinärerna.

Samma krav kommer dock i praktiken att gälla alla officiella veterinärer som Jordbruksverket har förordnat respektive anställt, eftersom distriktsveterinärernas arbetsinstruktioner kommer att ha samma innehåll som föreskrifterna.

att göra fortbildningen webbaserad så att veterinären kan gå den vid det tillfälle som passar bäst, oberoende av plats och tidpunkt.

Att utföra uppdrag

Man bör utföra alla typer av uppdrag som omfattas av förordnandet, med undantag för då man har semester. Man har dock rätt att neka att utföra ett uppdrag som beställs mindre än 24 timmar innan det måste utföras och det inte kan flyttas fram. Detta ökar veterinärens möjligheter att begära bättre framförhållning av sina kunder.

Man får inte utföra ett uppdrag om man bedömer att man är jävig.

Intygsskrivning

I föreskrifterna finns en tydlig beskrivning av villkoren för intygsskrivning och för arkivering av intygskopior.

OMPRÖVNING OCH ÅTERKALLELSE AV FÖRORDNANDE

I föreskrifterna anges vilka omständigheter som kan leda till att Jordbruksverket kan ompröva respektive återkalla ett förordnande. Till exempel kan en officiell veterinär som inte fortbildar sig eller som visar sig vara uppenbart

olämplig få sitt förordnande omprövat eller återkallat.

AVGIFTER OCH DEBITERING

I föreskrifterna beskrivs hur officiella uppdrag ska debiteras och vilka avgifter

som ska tas ut. Vid officiella uppdrag ska man debitera kunden en summa bestående av avgift för officiellt uppdrag, eventuell restidsavgift och bilavgift samt administrativ avgift. Den administrativa avgiften tillfaller Jordbruksverket. Man ►

Dr. Baddakys Fiskolja

Omega-3 (EPA+DHA) av högsta kvalitet

En ren naturprodukt, framställd ur naturliga oljor från fiskfett, rik på fettsyror EPA och DHA. Ur EPA skapar kroppen vävnadshormoner, såsom prostaglandiner och tromboxaner. DHA har centrala funktioner i cellmembranen.

Därför fungerar Dr. Baddakys Fiskolja bra för hud, päls och leder – med snabbt märkbara resultat.

Dr. Baddaky®

www.draddaky.com

- ska skicka in den kvartalsvis till Jordbruksverket enligt verkets anvisningar.

REDOVISNING AV OFFICIELLA UPPDRAG

Samtliga officiella uppdrag som man utför ska redovisas till Jordbruksverket på den blankett som verket anvisar eller på motsvarande sätt.

SKYLDIGHETER VID INSPEKTION

I samband med inspektion är man skyldig att ge inspektörerna tillgång till lokaler och dokument. Man ska på begäran kunna visa upp intyg på genomförd utbildning och, i förekommande fall, fortbildning. Man ska också på begäran ge inspektören möjlighet att närvara då man utför ett officiellt uppdrag.

DISPENS FRÅN ANSÖKNINGS- OCH UTBILDNINGSKRAVEN

Jordbruksverket kan bevilja undantag från kraven på ansökan om förordnande och kravet på utbildning. Syftet är att verket vid behov snabbt ska kunna tillgodose behovet av officiella veterinärer vid t ex ett större utbrott av en sådan typ av epizootisk sjukdom som det krävs att en officiell veterinär utreder.

ÖVERGÅNGSREGLER

Särskilda övergångsregler kommer att gälla fram till dess att alla idag verksamma

Foto: ANDERS LINSTRÖM, SVA.

Jordbruksverket kan bevilja undantag från kraven på ansökan om förordnande och utbildning, för att kunna tillgodose behovet av officiella veterinärer vid t ex utbrott av epizootisk sjukdom.

officiella veterinärer har fått möjlighet att gå utbildningen. Alla tidsbegränsade förordnanden som är gällande då föreskriften träder i kraft kommer att fortsätta att gälla tills de upphör. De få tillsvidareförordnanden som finns idag kommer att sluta att gälla den 1 mars 2016. Det gäller även alla nya förord-

nanden som beviljas under perioden fram till den 1 mars 2016. Efter det gäller utbildningskravet fullt ut.

***MARIA CEDERSMYG**, leg veterinär, smittskyddshandläggare/utredare, Jordbruksverket, 551 82 Jönköping.

noterat

Catarina Kjellerstedt ny regionchef på Evidensia

Veterinär Catarina (Nina) Kjellerstedt blir ny regionchef på Evidensia Djursjukvård, meddelade koncernen den 3 november. Hon får rollen som chef för region Stockholm på smådjursidan, där hennes uppgift bland annat blir att förbättra samverkan och stödja den veterinärmedicinska utvecklingen i regionen. Region Stockholm består av Evidensias djurkliniker i Sandviken, Gävle, Arninge, Åkersberga, Roslagstull, Farsta och Nyköping samt Södra Djursjukhuset

Foto: EVIDENSIA Djursjukvård.

Catarina (Nina) Kjellerstedt är utsedd till ny regionchef på Evidensia Djursjukvård, region Stockholm.

och Djursjukhuset Västerort. Kjellerstedt kommer närmast från en tjänst som chefveterinär på Anicura Regiondjursjukhuset Stockholm.

– Nina Kjellerstedt är en erfaren och respekterad veterinär som även har erfarenhet av att vara egenföretagare. Det gör henne klockren för rollen. Hon är ett starkt kort och en drömkrytering, säger Mia Rådberg, Sverigechef för Evidensia smådjur.

Catarina Kjellerstedt tog sin veterinärexamen 1985 och har även specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar. Hennes specialområden är bland annat reproduktion och ögonsjukdomar. Tidigare har Kjellerstedt varit chefveterinär på Djurkliniken i Sundsvall liksom veterinär och delägare i Arninge Djurklinik. ■

Arbetet under julhelgen måste delas

Jul- och nyårshelgerna närmar sig snabbt, med många röda dagar fördelaktigt placerade för anställda arbetstagare. Någon måste dock i många fall arbeta även över storhelger, och på en mindre arbetsplats kan det bli diskussioner om hur jobbet ska fördelas.

FRÅGA

Jag jobbar på ett litet djursjukhus, vi är sex anställda veterinärer och vi har öppet på helger och kvällar. Nu är det snart jul och nyår och av oss sex veterinärer är fyra småbarnsföräldrar. Jag har hört att de kommer att begära föräldraledighet över hela jul- och nyårshelgen. Har alla rätt att ta ut föräldraledighet samtidigt?

SVAR

Detta är en mycket vanlig fråga. Vem har rätt att vara ledig och vem måste arbeta under storhelger?

I föräldraledighetslagen står i 14 § att arbetstagaren ska samråda med arbetsgivaren om ledighetens förläggning. Kan man inte komma överens om hur ledigheten ska tas ut ska arbetsgivaren förlägga ledigheten i enlighet med arbetstagarens önskemål, om en sådan förläggning inte medför påtaglig störning i arbetsgivarens verksamhet.

Arbetstagarna har alltså ganska långtgående möjligheter att styra hur ledigheten ska tas ut. I ert fall där fyra av sex veterinärer är småbarnsföräldrar kan det innebära en påtaglig störning av verksam-

heten om alla fyra begär föräldraledigt hela jul- och nyårshelgen.

Det står ingenstans att de som inte har barn måste arbeta alla storhelger men småbarnsföräldrar har ett starkare skydd för ledighet tack vare föräldraledighetslagen. I kollektivavtalet med SLA (Skogs- och Lantarbetsgivareförbundet) konstateras att det är angeläget att jour- och beredskapsarbete samt ob-tid fördelas så lika som möjligt för att inte oskäligt belasta enskild veterinär. Hänsyn bör tas till arbetsmiljön, jämställdhetsaspekter, familjeliv och socialt liv i övrigt.

Som framgår av detta finns det inget enkelt svar på frågan om vem som ska få

julledigt. Småbarnsföräldrar har ett starkt skydd men arbetsgivaren kan sannolikt inte upprätthålla verksamheten om alla småbarnsföräldrar får ledigt alla helgdagar. Antagligen måste det till en diskussion med alla veterinärer för att dela upp ledigheten över helgerna. Jag hoppas att du, dina kolleger och din chef kan komma fram till ett beslut som alla kan vara nöjda med.

När det gäller statligt anställda finns inga särskilda regler utan föräldraledighetslagen gäller även för dem.

FREDRIKE RITTER
ordförande, AVF

Få **68 specialistveterinärer** på din klinik!

Ring 020 100416 och registrera dig för en gratis användarprofil idag.

Eller kontakta IDEXX Telemedicine via e-post:
telemedicine-sweden@idexx.com

IDEXX
LABORATORIES

Bara grovfoder och mindre träning positivt för unga travhästar

Husdjursagronom Sara Ringmark, institutionen för husdjurens utfodring och vård, SLU, försvarade den 31 oktober sin avhandling med titeln "A forage-only diet and reduced high intensity training distance in standardbred horses – Growth, health and performance". Opponent var professor Kenneth McKeever, Rutgers, The State University of New Jersey, USA.

disputationer

Hästar som tränas för tävling inom bland annat travsporten får i regel flera kilo kraftfoder som dagligt komplement till sitt grovfoder (hö, hösilage eller ensilage). Det är en vanlig strategi inom hästnäringen, oavsett disciplin, för att få hästar att prestera på topp.

Kraftfoder i form av havre, korn eller pelleterat helfoder ger dock även oönskade effekter på hästarna, bland annat en ökad risk att drabbas av kolik, magsår och korsförslamning. Dessutom anses det öka risken för beteendestörningar. Det har också visats att en foderstat med kraftfoder ger en större mjölksyraproduktion under arbete än en foderstat med enbart grovfoder.

FOTO: CARIN WRANGE

Sara Ringmarks avhandling visar att unga travhästar som utfodras med bara energirikt grovfoder och tränas över kortare distanser än normalt kan komma till start i minst lika stor omfattning som hästar i konventionell träning och utfodring.

Målsättningen med avhandlingsarbetet var att undersöka om unga varmblodiga travhästar kan växa och träna på en foderstat som bara baseras på ett grovfoder med högt innehåll av energi och protein. Ett syfte var att ta reda om det var möjligt att helt utesluta kraftfodret till hästarna utan att tappa tillväxt och prestation. Forskningsprojektet följde en grupp på 16 unghästar under 2,5 års

tid. Hästarna kom till riksanläggningen Wången i Jämtland som 1,5-åringar och studerades vad gällde tillväxt, träning, prestation och hälsa t o m tre års ålder. Inom projektet fanns även ambitionen att prova hur en minskad träningsmängd skulle påverka hästarnas prestationer.

Utfodringen med enbart grovfoder och den minskade träningen lyckades mycket bättre än förväntat. Hästarna växte och tränade enligt uppsatt målsättning. De presterade minst lika bra som andra travhästar i samma ålder som kan antas ha utfodrats med kraftfoder i kombination med grovfoder. För att kunna täcka tävlingshästens näringsbehov behöver dock grovfodret vara av betydligt högre kvalitet vad gäller energi och protein än vad de flesta svenska hästar oftast erbjuds. ■

Betala medlemsavgiften till SVF via autogiro

Vid autogirobetalning av medlemsavgift till veterinärförbundet fylls blanketten Autogiroanmälan i. Den finns på SVFs hemsida www.svf.se, under Blanketter och Rörande SVF. Man kan också kontakta SVF-kansliet för att få blanketten hemskickad med post. När kansliet fått blanketten i retur kommer avgifterna i fortsättningen att dras från medlemmens konto varje månad.

På gång inom arbetsrätten

FVF Regerings- skifte inne- bär alltid en rad nya förslag om ändrade lagar och regler på arbetsrättens område. Här följer ett axplock av vad som är på gång och som kan tänkas leda till ny lagstiftning av intresse för företagare.

NYA REGLER KRING ALLMÄN VISSTIDANSTÄLLNING?

EU-kommissionen har tidigare påpekat att det svenska systemet innehåller möjlighet att missbruka visstidsanställningar, vilket inte är förenligt med EUs visstidsdirektiv. Förra regeringen meddelade i januari 2013 att något nytt lagförslag inte kommer att läggas fram. Regeringen ansåg att kommissionens kritik baserades på teoretiska resonemang om hur anställningar kan staplas på varandra under bortseende från stora delar av skyddet i LAS (rätten till återanställning etc). Man menade att det inte finns någon motsättning mellan den svenska lagen och EU-rätten.

Som det verkar har nu den nya regeringen meddelat att man vill förändra lagstiftningen i syfte att förhindra stapling av visstidskontrakt.

LAGREGLERING AV REGISTER-UTDRAG I ARBETSLIVET

Uppgifter om en individs förekomst i belastningsregister omgärdas av sekretess. Individen har dock möjlighet att själv begära ett utdrag. Rätt/skyldighet att begära att en arbetssökande uppvisar

belastningsregisterutdrag (BRU) är idag reglerad i lag för vissa områden.

Vissa upplever en tendens till slentrianmässig begäran av BRU vid anställningsförfaranden, vilket av den arbetssökande kan upplevas som integritetskränkande om det inte är av uppenbar relevans för anställningen. Ett aktuellt förslag handlar i huvudsak om ett absolut förbud att begära BRU inför anställning/ praktik och under anställning/praktik, om inte särskild möjlighet/skyldighet stadgas i annan författning. Även inhyrd personal likställs med anställda. Regelen föreslås träda ikraft den 1 juli 2015.

LAG TILL SKYDD FÖR VISSSEL-BLÅSARE

Whistleblower är ett engelskt begrepp med betydelsen "visselblåsare" eller att "blåsa i visslan". Det tar sikte på arbetstagare eller uppdragstagare i privat eller offentlig verksamhet som upptäckt allvarliga oegentligheter i verksamheten och som slagit eller avser att slå larm om detta.

Förslaget till ny lagstiftning bygger på ett stärkt skydd för anställda som slår larm om allvarliga missförhållanden i arbetsgivarens verksamhet. En ny regel i Arbetsmiljölagen innebärande skyldighet för arbetsgivare att ha rutiner för interna larm om allvarliga missförhållanden föreslås också, liksom förbud mot repressalieåtgärder. En statlig utredning vill införa lagen från den 1 juli 2015.

Förslaget till ny lagstiftning bygger på ett stärkt skydd för "visselblåsare" som slår larm om allvarliga missförhållanden i arbetsgivarens verksamhet.

67-ÅRSREGEL BLIR 69-ÅRSREGEL

En arbetstagare har enligt lagen om anställningsskydd (LAS) rätt att kvarstå i anställningen med fullt anställningsskydd till utgången av den månad då han eller hon fyller 67 år. Den så kallade Pensionsåldersutredningen föreslår att LAS-åldern höjs till 69 år från och med den 1 januari 2016.

LARS NORDFORS
chef Företagarnas juridiska rådgivning
Företagarna

Sugen på nytt jobb?

På veterinärförbundets hemsida www.svf.se hittar du såväl fasta tjänster som kortare vikariat under rubriken "Jobbtorget". Gå dit och titta redan idag!

Översta trappsteget lutar alltid

Veterinärförbundets hittillsvarande ordförande Torsten Jakobsson valde att avgå från ordförandeposten den 29 oktober. Han förklarar här sina skäl till beslutet.

insänt

I snart tre år har jag varit ordförande för Sveriges Veterinärförbund. Det har varit mycket intressanta och roliga år. Jag har särskilt uppskattat diskussionen mellan förtroendevalda och de olika intressen och engagemang som finns. Likaså har jag uppskattat den värme och lojalitet för alla veterinärer och våra frågor som jag mött på kansliet. Jag tillsammans med övriga styrelsen har fått ett helhjärtat stöd från alla medarbetare inom tjänstemannaorganisationen och de har på ett förtjänstfullt sätt fullgjort de uppgifter som styrelse och kollegium gett dem.

Mitt huvudintresse under min tid som ordförande har varit att leda förbundets förbättringsarbete på olika fronter. Där har jag tillsammans med styrelsen jobbat med ett förslag om en effektivare förtroendemannaaorganisation till fullmäktige-

mötet 2014, som beslutade att den ska genomföras. Vidare har jag i tätt samarbete med kanslichefen Per Carlsson arbetat med förbundets budget för att på sikt balansera utgifterna mot intäkterna. Det har inte alltid varit populärt eftersom besparingar kan innebära att ideellt arbetande medlemmar känner att deras engagemang inte uppskattas av förbundet, vilket det så klart gör. Här har vi kommit en bra bit på väg och min förhoppning är att förbundet om några år kommer att kunna se att den löpande ekonomin väsentligt har förbättrats. Vidare har vi i styrelsen fattat en rad strategiska beslut som kommer att innebära att förbundets kapitalbas och därmed också dess avkastning kommer att vara bättre än på flera år.

Slutligen har det varit ett stort nöje att tillsammans med informationschefen Johan Beck-Friis och andra vara en del av framtagandet av den nya grafiska profilen. Den kommer att ge oss ett mera enhetligt och snyggare ansikte utåt vilket alltid är av stort värde i arbete med profilering och påverkan.

DIVERGERANDE UPPFATTNINGAR

Det är därför med beklagan som jag nu

meddelar er medlemmar att jag och styrelsen efter en kortare diskussion inte kunnat komma överens i en fråga, vilket till slut gjorde att jag valde att lämna uppdraget som förbundsordförande med omedelbar verkan. Min mening är att det ska vara olika åsikter i ett förbund och i dess styrelse eftersom det är utvecklande. Det kan dock komma till en punkt där dessa divergerande uppfattningar gör att man måste gå skilda vägar, eftersom de i detta fall undergrävt förtroendet för mig som ordförande att leda arbetet i styrelsen. Jag valde därför att avgå den 29 oktober 2014.

TACK FÖR FÖRTROENDET

Jag vill här framföra mitt tack för det förtroende som ni medlemmar visat mig som ordförande, samt att jag för cirka tio månaders sedan fick fortsatt uppdrag en andra mandatperiod. Det stöd som jag känt för mitt arbete som ordförande när jag talat med enskilda eller grupper av medlemmar är det jag kommer att ta med mig som det mest värdefulla från arbetet i veterinärförbundet. Det finns många goda krafter kvar – ta vara på dem.

TORSTEN JAKOBSSON

Kommentar från förbundsstyrelsen

Till medlemmarna i Sveriges Veterinärförbund

Torsten Jakobsson lämnade den 29 oktober 2014 sitt uppdrag som ordförande i veterinärförbundet. Styrelsen hamnade i en situation där vi inte längre hade förtroende för ordföranden, vilket

ledde till att Torsten valde att lämna sitt förtroendeuppdrag.

Vi tackar Torsten för hans engagemang och insatser för förbundet.

Tills vidare fungerar undertecknad

som tillförordnad ordförande i veterinärförbundet.

För styrelsen
ANDERS FORSLID
tf ordförande, SVF

Ett luftslott med blankpolerade golv

I början av oktober tvingades stationsvårdsavdelningen på SLUs nya hästklinik stänga lokalerna för studenter på grund av en rad tillbud orsakade av byggmissar. Veterinärstudenterna frågar nu vem som tar ansvar för alla konstruktionsfel och varför bygget blev så tokigt.

insänt

Den 6 oktober, när delar av årskurs fem på veterinärprogrammet skulle påbörja hästundervisningen, möttes vi av bedrövade lärare som meddelade att man inte kunde garantera studenternas säkerhet på den nybyggda hästkliniken. Därför hade man akut fattat beslutet att stänga större delen av verksamheten för studenter. Inga veterinärstudenter får befinna sig på stationärvårdsavdelningen eller göra jouter.

Bakgrunden till detta är den långa rad allvarliga tillbud som skett i verksamheten sedan den "toppmoderna" hästkliniken togs i bruk i juni. Hala golv där flera hästar halkat omkull, trånga boxar, dålig belysning, dörrar som går i baklås, felaktigt konstruerade undersökningsspiltor och isoleringsboxar där avföringen bokstavligen rinner från den ena boxen till den andra. Listan kan göras lång och som prick över i rinner vatten ner från bland annat operationsavdelningen till källaren så att tydliga vattenskadorna redan kan ses. Och det regnar in från delar av taket. Knappast saker man valde att visa när fd landsbygdsminister Eskil Erlands-son deltog i invigningen i september.

En lång rad allvarliga tillbud har skett i verksamheten sedan den toppmoderna hästkliniken togs i bruk i juni, skriver studentföreträdaren för årskurs 5.

VEM TAR ANSVAR?

Hur kunde det bli så här? Hur kunde man tillåta att bygga en hästklinik, en universitetsklinik, som överhuvudtaget inte är anpassad för studenter och för så många miljarder kronor?

Kunde något gjorts annorlunda? Ja, man hade kunnat lyssna på dem som har kompetens istället för att avfärda dem som negativa. De fick nu tyvärr rätt. De som drabbas av misstagen idag är personal och patienter på klinikerna. Arbetsmiljöverket skickade inte bara en person utan en hel delegation och listan på fel är så lång att den inte ens ryms på en A4-sida.

På veterinärprogrammet går Sveriges mest ambitiösa och målmedvetna studenter, vi har lärare som gör sitt yttersta

men utan ändamålsenliga lokaler och resurser får de kämpa i motvind. Något måste nu göras akut och någon borde ta ansvar för de miljarder kronor av skattepengar som lagts på ett luftslott med blankpolerade golv.

CECILIA EKEBERG
För drabbade veterinärstudenter
i årskurs 5

Jobbat dygnet runt?

Läs mer om arbetstid på AVFs hemsida www.svf.se/sv/AVF under Arbetsmiljö.

UDS, ett modernt och välutrustat djursjukhus

Veterinärstudenterna i årskurs 5 kritiserar på annan plats i tidningen de många brister som upptäckts på den nybyggda hästkliniken vid Universitetsdjursjukhuset på Ultuna. Universitetet menar att det handlar om naturliga justeringar och hyresgästanpassningar som måste göras av lokalerna.

replik

Veterinärmedicinskt och husdjursvetenskapligt centrum (VHC), inklusive Universitetsdjursjukhuset (UDS) började byggas 2010, men projekteringen påbörjades flera år innan dess. Huset färdigställdes under våren 2014. Det har varit ett av de största byggprojekten i

Sverige under dessa år, och ett stort antal aktörer har varit inblandade i projektet under resans gång. Slutresultatet har överlag blivit mycket bra, och byggtider och budget har i allt väsentligt hållits. Vad gäller UDS, som denna insändare handlar om, gäller samma sak där, dvs slutresultatet är överlag mycket bra. Ett modernt, välutrustat djursjukhus med fokus på undervisning, smittskydd och säkerhet har tagits i bruk.

KOMPLEXT BYGGE

Det är ett unikt projekt att bygga ett djursjukhus i denna storlek, anpassat för både undervisning, forskning och toppmodern djursjukvård, sist det gjordes var när SLU byggde Klinikcentrum i mitten på 1970-talet. UDS – och VHC överlag – är ett stort och mycket komplext bygge där många olika verksamhetsflöden ska

fungera tillsammans, inte minst inom UDS där kommersiell djursjukvård, undervisning och forskning ska fungera ihop.

Det är naturligt – trots all den planering som går in i ett projekt av denna storlek – att inte allt fungerar fullt ut från början. När verksamheten kommer igång i de nya lokalerna kan det visa sig att vissa utrymmen inte är optimalt planerade och att en del inredning och installationer inte fungerar som de ska. En hel del justeringar och hyresgästanpassningar måste göras, många av dem mindre, men några mer omfattande. Det senare gäller hästavdelningen vid UDS, där en del mer påtagliga brister behöver hanteras rörande t ex hala golv och storleken på vissa hästboxar.

HYRESGÄSTANPASSNINGAR

Detta arbete är redan påbörjat: ett hyresgästanpassningsprojekt pågår nu med syfte att snabbt hantera bristerna. I projektet ingår både lärare från fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap samt personal från hästavdelningen vid UDS liksom studerandeskyddsombud.

Vi beklagar naturligtvis de olägenheter detta för med sig för de veterinärstudenter som vistas på hästkliniken hösten 2014 och i viss mån även våren 2015, vilket är den tid då hyresgästanpassningar och ombyggnationer kommer att pågå. Intentionen är självfallet att de negativa effekterna på undervisningen ska bli så små som möjligt.

MARTIN MELKERSSON
universitetsdirektör

HENRIK ERICSSON
universitetsdjursjukhusdirektör

På hästavdelningen vid UDS behöver en del mer påtagliga brister hanteras rörande t ex hala golv och storleken på vissa hästboxar, skriver universitetsföreträdarna.

Kommentar från VH-fakulteten angående hästundervisningen

VH-fakulteten vill lämna följande kommentar till insändaren från veterinärstudenter på SLU, årskurs 5, som skriver under rubriken "Ett luftslott med blankpolerade golv".

replik

Då det gäller undervisningen vill vi ge följande information.

Säkerhet för studenter, personal och patienter måste alltid sättas i första hand. När det efter ett flertal incidenter på UDS hästklinik bedömdes innebära stora problem med att bedriva undervisning för veterinärstudenterna på ett

säkert sätt i de nya lokalerna, vidtog lärarna på institutionen för kliniska vetenskaper omgående akuta åtgärder.

För den studentgrupp som nu i oktober drabbades av det tillfälliga stoppet har lärarna genom extraarbete kompensert med ersättningsmoment där så har behövts, för att studenterna ska kunna uppnå kursmålen. Tydliga rutiner för hantering av hästpatienter har arbetats fram och provisoriska förbättringar har gjorts i lokalerna efter samråd med UDS-ledningen. Studenterna deltar sedan måndag vecka 43 återigen i verksamheten vid UDS avdelningar och kan från och med vecka 44 även gå jouter, dock med begränsad möjlighet att delta i vissa kliniska moment. Akuta insatser har alltså gjorts för att hästundervisningen

med extra arbete ska kunna bedrivas hjälpligt under en tid men det krävs ombyggnationer för att djursjukvård och undervisning på sikt ska kunna fungera på ett rimligt bra sätt. Ansvariga för hästundervisningen kommer fortlöpande att göra uppföljningar både vad avser undervisningens måluppfyllelse och säkerhet, som det givetvis inte går att kompromissa med.

KARIN ÖSTENSSON
dekan

ANNE-MARIE DALIN

vicedekan för grundutbildning

OVE WATTLE

avdelningschef för avdelning vid
institutionen KV som ansvarar
för hästundervisningen

noterat

Hög konsumtion av mjölk ger kortare livslängd

■ Ett stort intag av mjölk kan leda till en ökad risk för benbrott och kortare livslängd, enligt en ny studie från Uppsala universitet. Tre glas mjölk om dagen kunde kopplas till en fördubblad risk för förkortad livslängd jämfört med att dricka ett glas om dagen. En hög konsumtion av syrade mjölkprodukter som yoghurt, fil och ost verkade däremot skydda mot både benbrott och bidra till längre livslängd. Sambandet mellan hög mjölkkonsumtion och risk var starkare för kvinnor än för män.

Ett stort intag av mjölk kan leda till en ökad risk för benbrott och kortare livslängd, enligt en ny studie från Uppsala universitet.

FOTO: KYLIE MAY

En möjlig förklaring som forskarna bakom studien för fram är halten av laktos, som är högre i mjölk än i ost och syrade mjölkprodukter. Forskarna har följt över 60 000 kvinnor och 45 000 män i två svenska befolkningsstudier under en relativt lång tid. Kvinnorna deltog i genomsnitt i 20 år och männen i elva år.

– Studien är intressant, men eftersom den är en observationsstudie kan författarna bara spekulera i varför de som dricker mycket mjölk har ökad risk att dö i förtid. Därför behövs det mer forskning som kan förklara sambanden, säger Anna Karin Lindroos, dietist på Livsmedelsverket.

Källa: pressmeddelande från Livsmedelsverket den 29 oktober. ■

Hur går det med veterinärutbildningen?

I förra numret av Svensk Veterinärtidning gav studentkåren VMF uttryck för oro för ekonomin och därmed utbildningskvaliteten i veterinärprogrammet, särskilt med anledning av en ny resurstilldelningsmodell för grundutbildning som ska införas vid SLU. Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap ger här sina kommentarer.

replik

BAKGRUND

Bakgrunden till den nya resurstilldelningsmodellen är att SLUs styrelse i februari 2014 beslutade om SLU-gemensamma, övergripande principer för den ekonomiska ersättningen till grundutbildningen. Syftet var att effektivisera resursanvändningen och tydliggöra kopplingen mellan ansvar för ekonomi och genomförande. Från i år har SLU också en ny utbildningsorganisation där en central utbildningsnämnd (UN) beslutar om bland annat ersättningen till de olika utbildningsprogrammen. SLU har de senaste åren från Landsbyggsdepartementet fått betydande neddragningar av grundutbildningsmedel vilket gjort att universitetet för närvarande har "för lite" medel i förhållande till antalet studenter.

RESURSFÖRDELNINGSMODELLENS PRINCIPER

Sedan VMF skrev sin artikel har UN den 14 oktober fattat, om än inte enhälligt, beslut om att den nya ersättnings-

FOTO: VIKTOR WIRANJE

VH-fakulteten bedömer att om medelstilldelningen minskar och/eller man inte får använda sin beprövade differentierade kurstilldelningsmodell kan utbildningsmålen inte längre uppnås.

modellen ska införas från 2015. Ett beslut som vi ville avvakta innan vi skrev den här kommentaren. Förhoppningen var att UN skulle besluta att först analysera vilka konsekvenser modellen får i verksamheten för SLUs olika utbildningsprogram, för att kunna korrigera för oönskade effekter *innan* modellen infördes. Det är framför allt bristen på en faktisk konsekvensanalys som VH-fakulteten och andra varit kritiska mot. Implementering av en ny modell innebär mycket arbete på olika nivåer i organisationen och man bör vara ganska säker på att modellen "hamnar rätt" så arbetet inte behöver göras om senare.

Även om de konkreta konsekvenserna för utbildningsprogrammets genomfö-

rande inte är klarlagda kan man se vissa konsekvenser av modellens principer. Den bygger på olika gruppstorlekar men gör ingen skillnad mellan typ av övningar som i verkligheten har stor betydelse för kostnaderna. Inom ett program premierar modellen, rent ekonomiskt, anordnande av små kurser med få studenter (ofta valbara kurser) – på bekostnad av de stora kurserna (ofta obligatoriska kurser). Några utbildningar som efterfrågas av marknaden men som få studenter söker ska också ges ekonomiskt stöd utanför ersättningsmodellen.

Ökade medel till utbildning med få studenter måste på grund av att takbeloppet för grundutbildning är in-tecknat vid SLU i princip tas från andra utbild-

ningar, de med stor efterfrågan och många studenter. Nu får konsekvensanalysen göras parallellt med att modellen införs och processen går vidare. Vi utgår från att modellen kommer att behöva ändras eller kompletteras med medelsfördelning på annat sätt för att säkra utbildningskvaliteten i olika program. De slutliga konsekvenserna återstår att se.

VETERINÄRUTBILDNINGEN

Om den föreslagna modellen i slutändan ska vara *enda* grund för tilldelning till programmen kan det inte innebära annat än en lägre resurstilldelning till bland annat veterinärprogrammet, som VMFs artikel handlade om. Modellen ger även *inom* programmen en skev kurstilldelning relaterat till de faktiska kostnaderna.

Vi bedömer att om medelstilldelningen minskar och/eller vi inte får använda vår beprövade differentierade kurstilldelningsmodell kan utbildningsmålen inte längre uppnås. Det är förstås kommunicerat internt och externt. För att vi ska bli säkrare på hur det faktiskt är görs nu en detaljerad inventering av måluppfyllelsen nedbruten till specifika färdigheter baserat på de nationella regler och EU-direktiv som styr veterinärutbildningens mål. I det nya direktivet är det utbildningsanordnaren som ska garantera att målen uppnås.

SLU BEHÖVER ÖKADE STATS-ANSLAG

En del säger att vi nog har för hög ambitionsnivå och undervisar ”för mycket” så utbildningen blir dyrare än nödvändigt och kan prutas. Därför undersöks också

det. Då det här är klarlagt förutsätter vi att det ska kunna uppnås en konsensus om vad veterinärutbildning i Sverige faktiskt kostar om målen ska uppnås. Att utbilda veterinärer som *nästan* har grund för legitimation är inget alternativ.

Alla utbildningsprogram vid SLU har en mager finansiering. SLU behöver ökade statsanslag till grundutbildning helt enkelt! Nu måste regeringen satsa på högre utbildning, det blir inte sanning bara för att man säger det många gånger. SLU ska förstås, som andra universitet, inkluderas i ”högre utbildning” oavsett framtida departementstillhörighet.

KARIN ÖSTENSSON
dekan

ANNE-MARIE DALIN
vicedekan för grundutbildning

KRUUSE
LEDANDE LEVERANTÖR TILL VETERINÄREN

KRUUSE SVENSKA AB · ULLS VÄG 30, 756 51 UPPSALA · TEL: 018-489 97 00 · WWW.KRUUSE.COM

Lönsamhet och djurvälstånd kan förenas i svensk grisproduktion

Med anledning av debattartikeln i veterinärtidningen 12/14, som hävdade att svensk animalieproduktion går dåligt på grund av våra djurskyddsregler, ger Jordbruksverket här sin syn på saken. Att verka för ett konkurrenskraftigt svenskt jordbruk med en fortsatt god djurvälstånd är grundläggande för en hållbar köttkonsumtion, skriver CVO Ingrid Eilertz.

replik

I SVT nummer 12/14 beskriver Åke Rutegård och Martin Wierup en minskad animalieproduktion inom Sverige sedan EU-inträdet. De lyfter vår djurskyddslagstiftning som en av de viktigaste orsakerna. Jordbruksverket vill i denna replik ge vår syn på hur vi kan bidra till att verka för ett konkurrenskraftigt svenskt jordbruk med en fortsatt god djurvälstånd, något som är grundläggande för en långsiktigt hållbar köttkonsumtion.

Svensk djurproduktion kännetecknas av friska och välmående djur. Användningen av antibiotika är unikt låg jämfört med andra länder. Friska djur behöver inte antibiotika vilket även gynnar folkhälsan. Trots dessa fördelar för Sverige har produktionen, precis som tidigare insändare speglat, backat.

TRENDBROTT

Under det första halvåret 2014 har vi kunnat se ett trendbrott i konsumtion av svenskt kött. Importen av griskött har

Under 2014 har vi kunnat se ett trendbrott i konsumtion av svenskt kött. Importen av griskött har minskat och den svenska produktionen har ökat.

minskat med sex procent omräknat till slaktad vikt. Trenden ser ut att fortsätta under hösten, vilket är glädjande. Den svenska produktionen av griskött har också ökat de senaste månaderna.

Anledningarna till detta kan vara flera. Debatten inför EU-valet om antibiotikaanvändning till djur har säkert haft en inverkan. Jag tror personligen att kraftsamlingen under året kring en handlingsplan med konkreta åtgärder för att utveckla svensk grisproduktion också kan ha spelat in.

Under landsbygdsdepartementets ledning har myndigheter, branschorganisationer, förädlingsindustri, handel och producenter samarbetat för att ta fram

en handlingsplan för att förbättra lönsamheten utan att äventyra djurvälståndet. Det unika med detta arbete är att alla aktörer i kedjan har träffats och samverkat kring konkreta åtgärder för att utveckla näringen. För det är självklart att ingen enskild aktör sitter inne med alla lösningar. Alla parter ska dra åt samma håll och känna samhällets stöd.

VETENSKAPLIGT BASERADE REGLER

I arbetet med handlingsplanen har alla varit överens om att det finns potential för att utveckla den svenska grisköttproduktionen och att produktiviteten behöver öka. För att gå i den riktningen vill Jordbruksverket bland annat se vad som kan göras

Det är viktigt att se helheten. Nivån på djurskyddet i Europa har höjts till följd av Sveriges arbete under åren.

för att utveckla byggprocessen och underlätta investeringar i moderna byggnader, vilket är betydelsefullt inte minst för djurskyddet.

Att djurskyddsregler ska baseras på vetenskap och fakta och att detta ska tjäna som riskvärderingsunderlag vid vårt arbete lyfts. Jag delar uppfattningen att vetenskap och beprövad erfarenhet är en självklar utgångspunkt när vi formar djurskyddsregler, såväl som andra regler. Denna riskvärdering ligger sedan till grund för vår riskhantering där vi vid framtagande av regler har uppdraget att väga in alla aspekter inom ramen för vårt uppdrag. Jordbruksverkets uppdrag är att verka för ett konkurrenskraftigt och hållbart företagande där ett gott djurskydd och god djurhälsa är en viktig del. Vi måste utifrån förändringar i omvärlden och ny kunskap ständigt vara beredda att ompröva våra regelverk.

FÖRENKLINGSRESAN

Förutom genom regelverken arbetar Jordbruksverket aktivt och i nära dialog med näringen och andra organisationer för att förenkla och göra avvägningar

som stärker företagens konkurrenskraft, samtidigt som djurskydd och djurhälsa värnas. Ett exempel på detta är Förenklingsresan som vi genomförde 2013 och där vi i mötet med företagare i olika delar av landet fick ta del av vad som upplevs som krångligt i vardagen. Med på resan har också andra myndigheter och branschorganisationer varit. Förenklingsresan visade att det ofta är brister i kittet mellan reglerna – bemötande, kommunikation, samordning osv – snarare än reglerna i sig som oroar och irriterar. Det kan t ex handla om bristande samordning mellan olika aktörer, höga krav på dokumentation och en känsla av att myndigheterna letar fel.

Med förslagen från Förenklingsresan som grund arbetar myndigheter och branschorganisationer vidare med konkreta åtgärder under 2014. När det gäller grisnäringen har flera saker redan genomförts. Till exempel har vi genom nya riktlinjer skapat bättre förutsättningar för mer samordnade och effektiva kontroller. Enklare regler för märkning av grisar är ett annat exempel som vi tog med oss från resan. Därutöver kom vissa

förslag upp som gällde våra djurskyddsregler och utifrån detta har vi beslutat om förändringar som lett till mer flexibla regler med en bibehållen nivå på djurskyddet.

VIKTIGT ATT SE HELHETEN

Sverige driver även förenklingar och djurskyddsfrågor inom EU. Nivån på djurskyddet i Europa har höjts till följd av Sveriges arbete under åren. För de flesta svenska konsumenter är djurskydd och djurhälsa viktiga frågor och det finns ett högt förtroende för svensk djurhållning och svenska livsmedel.

Många faktorer påverkar lönsamheten i svensk djurproduktion och det är viktigt att se helheten. För att göra det behöver alla delar i värdekedjan fortsätta dra sitt strå till stacken och underlätta för företagen, samtidigt som vi värnar vårt goda läge när det gäller djurvälstånd.

INGRID EILERTZ
avdelningschef och CVO
(chief veterinary officer)
Avdelningen för Djurskydd och Hälsa
Jordbruksverket

Använde tredje generationens cefalosporin till bitskada

Länsstyrelsen i aktuellt län anmälde veterinärerna AA, BB och CC för fel vid utövande av veterinäryrket i samband med antibiotikabehandling av en katt. Samtliga veterinärer bestred att de gjort något fel.

ansvarsärende

LÄNSSTYRELSENS ANFÖRANDE

Länsstyrelsen kontaktades den 26 juli av en veterinär som arbetade på AAs djurklinik, angående en katt som undersöktes och behandlats på kliniken. Katten hade påvisats vara positiv för MRSA och skulle avlivas senare samma dag. Även ägaren till katten kontaktade länsstyrelsen. Djurägaren hade sökt kliniken första gången den 25 maj då katten kommit hem halt dagen innan. Därefter följde det flera besök fram till den 26 juli då växt av MRSA konstaterades i ett sår hos katten. Djurägaren upplevde behandlingarna som röriga och att katten fått många olika sorters antibiotika.

Av journalkopian framgår att katten vid det första besöket undersöktes av veterinär BB. Ingen diagnos ställdes och inget sår upptäcktes men katten behandlades ”symtomatiskt” med Bimoxyl/Vetrimoxin (amoxicillin) och Metacam.

Vid återbesök den 30 maj ställdes diagnosen ruptur av korsband trots att det enligt djurägaren fortfarande var hasleden som var svullen. Katten blev inte bättre och vid återbesök 8 juni upptäckte veterinär AA bitsår och behandlade med Convenia (cefovecin). En ny svullnad upptäcktes den 16 juli och katten undersöktes av veterinär CC som tog en svabb

för aerob odling och förskrev Synulox (amoxicillin och klavulansyra). Nästa besök var till AA den 22 juli då katten skulle ledspolas. Enligt djurägaren ringde AA till laboratoriet i Tyskland och fick veta att det var en ”otrevlig” bakterie i såret. Laboratoriet rekommenderade test för MRSA, vilket också skedde. Svar om positiv MRSA kom den 26 juli varpå katten avlivades.

Länsstyrelsen ansåg inte att de behandlande veterinärerna använt aktuella antibiotika återhållsamt och bara då det fanns behov av det, och att man vid val av läkemedel inte beaktat uppkomst av resistens. Länsstyrelsen ansåg att AA borde ha gjort en mikrobiologisk undersökning innan insättning av tredje generationens cefalosporiner (cefovecin), så som föreskrivs i gällande författningar.

VETERINÄR AAs ANFÖRANDE

Katten led av en multifaktoriell hälta på höger bakben. Den var dessutom argsint och mycket svår att undersöka i vaket tillstånd och därmed mycket svår att fastställa ett smärtställe på. Av den anledningen var katten även svår att medicinera.

AA fastställde att det främre korsbandet var partiellt rupterat, men senare utvecklades även ett sår vid hasleden. Detta sår upptäcktes vid en noggrann undersökning på sederad katt den 30 maj. AA undersökte katten den 8 juni och den var då mycket halt, kraftigt svullen och hade mycket ont i hasleden samt hög feber. AA skrev felaktigt diagnosen bitsår hud/underhud i journalen vid detta besök. Katten hade vid tillfället en kraftigt infekterad led i en öppen septisk artrit, en mycket allvarlig infektion. Vid denna form av infektion förlitar

man sig på antibiotika med god penetration in i leder och ledspolning för att rädda patienten, vilket också AA gjorde. Utan snabb behandling riskerar djuret förutom en osteomyelit även kronisk, irreversibel ledskada med kroniskt lidande som följd.

Infektionen var i AAs ögon påtagligt livshotande och plågsam för katten. AA ansåg sig inte ha möjlighet att dröja ytterligare en vecka med att behandla djuret med antibiotika i väntan på ett odlingssvar.

Utifrån sin kliniska, beprövade erfarenhet gjorde AA bedömningen att katten led av en livshotande infektion som inte svarat på behandling med amoxicillin och som ställde krav på omedelbar behandling med antibiotika med god förmåga att penetrera in till leden.

AAs argument för att använda cefovecin var att han ansåg att infektionen inte svarat på amoxicillin och därmed kunde vara resistent mot andra antibiotika. AA ansåg att förutsättningarna för administration av läkemedel i hemmet var dåliga. Han ansåg att katten led av en livshotande infektion som krävde omedelbar och verksam behandling med en typ av antibiotika som rekommenderas i litteraturen för dylika infektioner.

På grund av detta fall har AA blivit uppmärksam på faran och realiteten med multiresistenta bakterier, som kliniken tidigare aldrig varit i kontakt med. Kliniken har fått en förstärkt hygienpolicy och AA har påbörjat arbetet med att utarbeta en lokal antibiotikapolitik.

VETERINÄR BBs ANFÖRANDE

Katten kom till kliniken då den uppvisade hälta på höger bakben. Det var en utekatt och den hade tidigare varit i

slagsmål med andra katter. Den kliniska undersökningen begränsades av att katten hade ett mycket aggressivt temperament. Det var inte möjligt att undersöka bakbenet eller ta dess temperatur. Okulär observation av kattens rörelsemönster bekräftade hälsa på höger bakben. Baserat på djurägarens anamnes och den begränsade undersökningen var BBs misstanke att ett kattbett orsakat hältan. För att kunna utesluta andra orsaker föreslog hon att katten skulle sederas, men djurägaren avböjde.

Om det var ett kattbett utan tydlig fistelgång fanns risk för utveckling av allmäninfektion och omfattande lokal infektion. Därför valde BB att behandla med både smärtlindrande och antibiotika. Hon förskrev ett antibiotikum med begränsat spektrum för en kort period av fem dagar och insisterade på att katten sedan måste sederas för ytterligare undersökningar om den inte blev bättre.

Fem dagar senare undersöktes katten av BB och två kolleger. AA noterade en positiv draglåda i kattens högra knäled i böjt läge, inte sträckt. Dessa fynd var liktydiga med diagnos av partiell ruptur av främre korsbandet i höger knäled. BB förskrev ingen ytterligare antibiotika vid undersökningstillfället.

Den 15 juli var katten tillbaka och djurägaren berättade att svullnaden kring höger hasled återkommit och att det även fanns ett sår distalt om det andra såret som AA tidigare hade behandlat. BB rekommenderade en mer omfattande undersökning under narkos för att möjliggöra en ordentlig genomgång av hasleden inklusive röntgenundersökning, bakterieodling och eventuellt ledspolning om indicerat. Katten kom påföljande dag på återbesök till hennes kollega CC.

Orsaken till att BB vid första behandlingstillfället förskrev antibiotika var hennes oro för att ett obehandlat bitsår kunde utvecklas till en mycket värre infektion och allmäninfektion. BB har full förståelse för problematiken kring hur antibiotikaresistens utgör en stor risk för djurs och människors välfärd och med det i åtanke utförde hon sina behandlingsrekommendationer med Sveriges Veterinärförbunds antibiotikapolity i åtanke. BB valde antibiotika med

risk för kattens välfärd ställt mot risk vid antibiotikabehandling. Hon hade ingen möjlighet att avgöra om katten led av ledinfektion eller hade feber så hon gjorde den kliniska bedömningen att antibiotika var nödvändig.

I sitt val av antibiotika tog BB hänsyn till uppkomst av resistens och gav standarddos amoxicillin under fem till sju dagar så som rekommenderas för kattbett i antibiotikapolity. När infektionen bekräftats av AA rekommenderade BB bakterieodling, som senare visade att katten led av MRSA.

BB förklarade sin antibiotikabehandling av katten vid första undersökningstillfället med att ett kattbett var högst upp på hennes lista över möjliga diagnoser. Dessutom att hennes agerande inte var under en acceptabel vårdnivå, och att hon hade antibiotikapolity och risken för uppkomsten av resistens i åtanke samt att kattens välfärd var hennes högsta prioritet.

VETERINÄR CCs ANFÖRANDE

CC mötte patienten den 16 juli. Kollegan BB hade dagen innan konstaterat ett sår nära den plats där katten haft en skada för drygt en månad sedan. Det var oklart om det var ett nytt sår eller om det var det gamla som inte ville läka. BB hade lagt upp en plan för vidare utredning och CCs undersökning gav i stort sett samma fynd och han tyckte planen var rimlig.

Röntgenundersökningen resulterade i fynd som CC inte entydigt kunde tolka avseende frågan om involvering av synovial- eller benstruktur, men misstanke uppstod. Expertsvaret dagen efter bekräftade att misstanken var berättigad. CC tog ett svabbprov från såret för bakterieodling. Han grundade sitt beslut att förskriva Synulox på att sårets position var lednära, att röntgenbilderna inte kunde utesluta ledinvolvering eller osteomyelit och att det var oklart om såret var det samma som behandlats tidigare eller ett helt nytt.

Med hänsyn till befintlig information bedömde CC det som nödvändigt att sätta in antibiotika utan fördröjning. Att invänta odlingssvar före en antibiotikabehandling skulle enligt hans uppfattning

ha inneburit ett för stort risktagande avseende patientens framtida välbefinnande.

JORDBRUKSVERKETS YTTRANDE

Jordbruksverket ansåg att länsstyrelsens anmälan var väl underbyggd och delade länsstyrelsens uppfattning att veterinärerna AA, BB och CC agerat försufligt i sin yrkesutövning.

ANSVARSNÄMNDENS BEDÖMNING

När katten kom till kliniken första gången undersöktes den av veterinär BB. Katten var, enligt henne, så aggressiv att det inte var möjligt att genomföra en fullständig klinisk undersökning på den. BB valde trots det att behandla katten med bland annat antibiotika under fem dagar. Ansvarsnämnden ansåg att BB varit försufligt genom att förskriva antibiotika utan att ha kunnat fastställa en diagnos vid den kliniska undersökningen. Hennes agerande i detta avseende var felaktigt. Förseelsen var dock inte så allvarlig att den ledde till någon disciplinpåföljd.

Vid senare undersökningar, när katten gavs lugnande medicin, var det möjligt att vidta en fullständig klinisk undersökning av djuret. AA har uppgett att kattens allmäntillstånd då var kraftigt nedsatt, att infektionen gått in i leden och att detta utgjorde skäl för den ifrågasatta antibiotikabehandlingen. AAs slutsatser av kattens tillstånd får dock inte stöd av journalanteckningarna. Ansvarsnämnden utgick därför från de uppgifter som fanns i journalanteckningarna. Av dessa framgår inte att kattens allmäntillstånd var kraftigt nedsatt eller att infektionen gått in i leden. AAs behandling av katten med den aktuella antibiotikan var därför felaktig. Det var veterinärmedicinskt fel att under dessa omständigheter förskriva en tredje generationens cefalosporin. Förseelsen är så allvarlig att AA tilldelades en erinran.

Ansvarsnämnden ansåg att veterinär CC agerat korrekt och gjort riktiga bedömningar. Det fanns därför ingen anledning att rikta någon kritik mot honom.

JOHAN BECK-FRIIS

Vilken är din diagnos? – Svar

SVAR

Fallet är en beskrivning av hur symtomen på peste des petits ruminants (PPR) skulle kunna uttrycka sig i en svensk getbesättning. Eftersom sjukdomen främst smittar vid direktkontakt mellan djur och sprids till nya områden med djurförflyttningar skulle någon form av utlandskontakt, t ex via importerade djur, krävas för att väcka misstanke om sjukdomen. Indirekt smitta genom redskap förekommer men viruset dör relativt snabbt utanför värdjuret. PPR ger akut sjukdom med hög feber, lesioner i munhålan och gastrointestinala symtom.

Om man begränsar sig till epizootierna kan även bluetongue och mul- och klövsjuka misstänkas i det här fallet. Bluetongue smittar med svidknott som vektor och är därför mindre trolig så här sent på hösten när vektorsäsongen sannolikt är över. Sjukdomen ger dessutom sällan så kraftfulla symtom hos get. Mul- och klövsjuka kan misstänkas på grund av sår i munslemhinnan och kan behöva uteslutas genom provtagning även om man efter inspektion av alla djur inte hittat blåsor på spenar, i klövspalt eller i munnen på något av djuren.

Redan vid misstanke om sjukdom som ingår i epizooti-lagstiftningen ska Jordbruksverket och länsveterinären kontaktas. Som djurägare eller veterinär måste man se till att en klinisk undersökning av djuren görs och att vidare spridning av sjukdomen förhindras. SVA hjälper veterinären i fält att värdera misstanken och ger råd om eventuell provtagning. Jordbruksverket fattar beslut om hur de smittade djuren och gården ska hanteras.

SYM TOM

PPR är en mycket smittsam virus sjukdom som orsakas av ett morbillivirus. Viruset är nära släkt med boskapspest, valpsjuka- och mässlingvirus. Sjukdomsbilden hos getter med PPR är förvillande lik symtomen vid infektion med boskapspest och under åren har dessa sjukdomar ofta förväxlats med varandra.

Inkubationstiden är tre till tio dagar. Drabbade djur insjuknar med hög feber och klart nos- och ögonflöde som efter några dagar övergår i ett rikligt mukopurulent flöde som kan täppa till andningsvägarna och försvåra andningen. Sekundär bakteriell lunginflammation är vanligt. I munnen bildas erosioner där munslemhinnan stötts bort. Erosioner bildas också i mag-tarmkanalen vilket leder till kraftig och ibland blodtillblandad diarré. Djuren blir på grund av detta snabbt dehydrerade. Virus utsöndras i andningsaerosol och kroppsvätskor. Sjukdo-

MYNDIGHETSINFORMATION OM EPIZOOTIER

Vid misstanke om epizootisk sjukdom, kontakta epizootologen på SVA. Tel: 018-67 40 00 dagtid, 018-67 40 01 övrig tid.

Epizootierna regleras i Epizootilagen (1999:657), Epizootiförordningen (1999:659) och i Statens jordbruksverks föreskrifter om epizootiska sjukdomar SJVFS 1999:102 samt SJVFS 2010:44. Allt kan hittas via Jordbruksverkets hemsida www.jordbruksverket.se

Besök www.epiwebb.se för utförligare information om epizootisjukdomar.

men sprids främst genom direktkontakt med smittade djur. Utbrott av PPR i en naiv population leder oftast till en morbiditet på 100 procent och en mortalitet på 90 procent. I endemiska områden är sjukdomsbilden mildare. Både get och får kan smittas, men det är getter som får de kraftfullaste symtomen. Yngre djur får kraftigare symptom än äldre djur. Nötkreatur kan inte drabbas av PPR.

PPR I VÄRLDEN

PPR förekommer endemiskt i stora delar av Afrika, Asien och Mellanöstern. Under 2008/2009 drabbades Marocko av sjukdomen som tidigare hållit sig söder om Sahara. Algeriet hade utbrott 2011 och 2013. Att sjukdomen spridit sig till Nordafrika väckte stor oro bland får- och getfarmare i södra Europa för att smittan också skulle spridas dit. PPR finns i Turkiet men inget fall har konstaterats i övriga Europa. Den är främst ett problem för de fattigaste länderna då sjukdomen orsakar stora ekonomiska förluster för människor på landsbygden där många är beroende av små idisslare för sin försörjning. Under 2012 grasserade ett utbrott i Kongo som hotade hela landets livsmedelsförsörjning och FAO, (FNs livsmedels- och jordbruksorganisation) gick in och finansierade stödåtgärder för att med bland annat vaccination minska sjukdomens framfart.

Efter att boskapspesten utrotades 2011 har PPR förts fram av FAO som en möjlig sjukdom för veterinärmedicinen att utrota. En av de vinster som kan göras med att utrota PPR är att lyfta livsmedelsproduktionen i utvecklingsländer och därigenom bidra till minskad fattigdom.

Faktorer som skulle kunna göra en bekämpning av PPR möjlig är att genomgången naturlig infektion inte ger upphov till kroniska smittbärare. Det finns bra diagnostik och ett utvecklat vaccin som ger god immunitet och som inte behöver kylförvaras.

DIAGNOSTIK

För att ställa diagnos används PCR för påvisande av virusgenom. Provmaterial kan vara svabbar tagna från ögonsekret, mun- och näslemhinna eller vävnad från lymfknotor eller mjälte. Virus kan isoleras från blod i ett tidigt skede av sjukdomen. Serologi kan användas för att hitta antikroppar tidigast en vecka efter att djuret insjuknat.

VACCIN

Det finns vaccin som används i länder där sjukdomen förekommer endemiskt. Inom EU är inte vaccination tillåten. Om PPR påvisades i Sverige skulle drabbade djur avlivas för att bekämpa sjukdomen.

ÖVERVAKNING

I Sverige finns inget aktivt övervakningsprogram för PPR. Övervakningen baseras på att kliniskt verksamma veterinärer känner igen symtomen hos drabbade djur. Om viruset skulle introduceras i den svenska får- och getpopulationen skulle de kliniska symtomen troligen vara kraftfulla eftersom viruset är helt okänt för de svenska besättningarna.

läkemedel

Bristande skyddseffekt vid vaccinationer

Avsaknad av skyddseffekt (engelska "lack of expected efficacy") vid vaccinationer förekommer ibland på grund av den variation i immunsvaret som normalt finns i en djurpopulation – inget vaccin ger ett hundra procentigt skydd. Exempel på andra möjliga orsaker till avsaknad av skyddseffekt är immunsuppression på grund av stress, undernäring, infektion

eller parasitinvasion. Skyddseffekten kan vidare försämrats vid interferens av de maternella antikroppar som överförs via råmjölken, vid infektion som inträffar innan immunitet har hunnit utvecklas, vid felaktig förvaring, hantering eller dosering av vaccinet och om vaccinet är sådant att det inte ger ett tillräckligt immunsvaret.

I artikeln om biverkningar hos hund i veterinärtidningen nr 10/14 anges i tabellen på sidan 12 att det finns två rapporter om parvoenteriter hos hundvalpar som vaccinerats med Nobivac DHPPi vet. Läkemedelsfirman (Inter-

vet) önskar att det förtydligas att detta inte kan hänföras till vaccinet. I det ena fallet erhöles parvoenteriten hos en valp som bara fått en första vaccination och som därför inte kan antas ha utvecklat tillräcklig immunitet. I det andra fallet uppkom parvoenteriten ca en vecka efter vaccinationen, vilket innebär att infektionen bör ha inträffat innan immunitet utvecklades.

HANS TJÄLVE
PETER EKSTRÖM

Enheten för Läkemedelssäkerhet,
Läkemedelsverket

Stipendium

STIFTELSEN SVENSKA KVINNORS DJURSKYDDSFÖRENING

I anslutning till sitt 100-årsjubileum instiftade Svenska Kvinnors Djurskyddsförening en fond. Dennes ändamål ska vara att erbjuda anställda, i första hand veterinärer, vid landets djursjukhus möjlighet till *studier och förkovran avseende speciella djursjukdomar eller behandlingsåtgärder*. Fondens avkastning utdelas i form av stipendium.

Stiftelsen Svenska Kvinnors Djurskyddsförening förklarar härmed ovan nämnda stipendium ledigt till ansökan. I ansökan, som ska vara stiftelsen tillhanda senast den 1 februari 2015, ska redovisas ändamål samt plan och beräknade kostnader för det projekt som avses genomföras, likaså om bidrag sökt hos annan bidragsgivare för samma ändamål. Mottagare av stipendium ska senast 6 månader efter användning av detta till Stiftelsen inlämna en kort redogörelse häröver.

Närmare upplysning kan fås per telefon 08-783 03 68 (kl 10.00–11.30 & 12.30–13.00).

Stiftelsens adress är: Sandsborgsvägen 55, 122 33 ENSKEDE.

IN MEMORIAM

Nils-Gunnar Nyström till minne

För oss veterinärer som hade förmånen att få vår yrkesutbildning vid Kungliga Veterinärhögskolan (KVH) i Stockholms Vetenskapsstad vid Brunnsviken, finns ett starkt minne av en gedigen utbildning och unik kamratanda. Den har vi bevarat genom åren i många årskursjubileer. För oss som inledde studierna 1953 börjar dock åren ta ut sin rätt och våra led tunnas ut. Nu har vi åter förlorat en kär vän och kollega, Nils-Gunnar Nyström.

Nils-Gunnar tog studenten vid latinlinjen i Södertälje, kompletterade realämnena, blev antagen vid KVH och utexaminerades till leg veterinär 1961. Vid det laget hade han hunnit gifta sig med vår kurskamrat Christina och, på

samma sätt som de flesta av oss, redan fått en yrkeserfarenhet i vikariat som distrikts- och besiktningsveterinär.

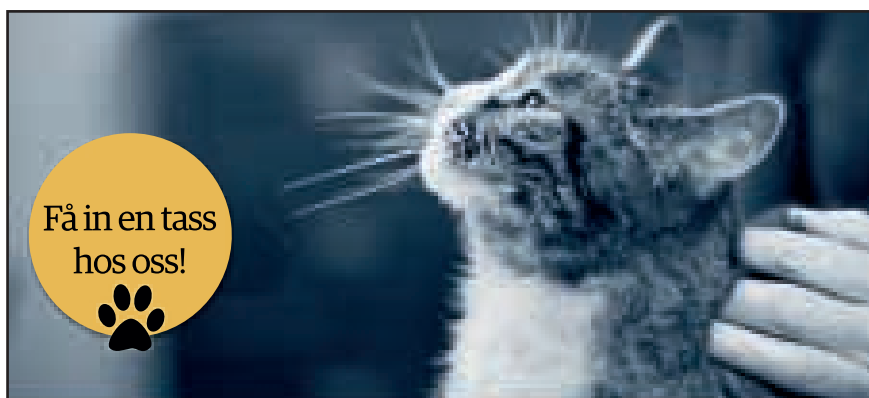
Christina och Nils-Gunnar kom först till Skara, där inte mindre än åtta kurskamrater med familjer vid denna tid

arbetade inom olika sektorer av vårt mångfacetterade yrke och trivdes tillsammans på fritiden. Därefter inriktades Nils-Gunnars yrkesbana fram till pensioneringen 1997 allt mer på det arbetsfält som i dag benämns veterinär folkhälsa (veterinary public health), bland annat som stadsveterinär i Lund och Malmö, besiktningsveterinär i Svenljunga och från 1973 som länsveterinär i Halland. Djurskyddsfrågor engagerade honom mycket i tjänsten och som ordförande i Hallands Djurskyddsförening. Han var kunnig och väl lämpad i sin yrkesroll, alltid sakligt lugn och välformulerad såväl i arbetet vid länsmyndigheten som ute på fältet. Fasthet och gott omdöme skapade respekt för yrkesmannen. I kamratkretsen minns vi hans kloka och underfundiga inlägg i skämt och allvar, inte minst hans politiska kommentarer.

Nils-Gunnar hade många fritidsintressen, t ex hans första bil av favoritmärket BMW, som blev en välbevarad veteranbil för rallykörning under senare år. Alltsedan ungdomen mekade han gärna med bilar och arbetade i en bilverkstad samtidigt som han kompletterade sitt studentbetyg. Efter pensioneringen blev han dessutom en mycket kunnig och erfaren jägare där han också gärna undervisade sitt jaktlag om hur det fällda djuret skulle tas om hand med hänsyn till etik, slaktteknik och hygien.

Vi saknar vår gode vän och yrkesbroder och vi har Christina och döttrarna Maria och Susanna i våra tankar.

*För kurskamraterna vid KVH
Rune Bucht och Lennart Bäckström*

Få in en tass
hos oss!

Legitimerad djurvän? Då kan du vara vår nya veterinär.

Vi söker nu dig som vi vill arbeta hos oss på Västra Djursjukhuset och på vår filial Kungskliniken.

Vi ser att du som söker har en specialistutbildning inom hunden och kattens sjukdomar steg 1 alternativt minst 5 års erfarenhet av arbete på smådjursklinik eller djursjukhus.

Läs mer om tjänsten:

www.vastradjursjukhuset.se

eller kontakta Veronica Östlund:

031-450747

veronica.ostlund@vastradjursjukhuset.se

Kom ihåg, i din tjänstepension ITP ingår:

Livförsäkring – värd upp till en kvarts miljon.

Sjukförsäkring – som ger upp mot 90 % av din lön.

Pension – mer pengar i plånboken som pensionär.

Och du kan få ut ännu mer, gå in på ptk.se/merpension och se hur. Besök också radgivningstjanst.se, collectum.se och minpension.se.

Friska djur – trygga människor

Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) är en expert och servicemyndighet under Landsbyggsdepartementet. SVA:s verksamhetsidé är att främja djurs och människors hälsa, svensk djurhållning och vår miljö genom diagnostik, forskning, beredskap och kunskapskommunikation. Verksamheten är bred och mångsidig och finansieras genom anslag, bidrag och en betydande andel uppdragsverksamhet. SVA har cirka 400 anställda och finns i Uppsala. De största yrkeskategorierna är veterinärer, biomedicinska analytiker och forskare.

ENLIGT SVA:s INSTRUKTION ska det finnas en statsepizootolog som är ansvarig för frågor som rör epizootiska och andra allvarliga infektionssjukdomar hos djur. Tjänsten kommer att bli vakant och SVA ledigförklarar härmed en anställning som

Statsepizootolog och professor

SVA ÄR EN RISKVÄRDERANDE myndighet och beredskapsmyndighet. SVA har till uppgift att utforma en nationell övervakningsplan för epizootiska sjukdomar och zoonoser, vilken fastställs av Jordbruksverket. Vid myndigheten ska det finnas en nationell expertgrupp för att upprätthålla sakkunskap om hur allvarliga sjukdomar uppträder och sprids.

STATSEPIZOTOLOGEN VERKAR, inom ramen för SVA:s samordning av verksamheten, främst inom nedanstående områden:

- Bevakning av sjukdomsläget avseende epizootologiska och zoonotiska sjukdomar såväl inom som utom landet
- Ansvar för epizootiberedskapen vid SVA och bistår Jordbruksverket med att säkerställa beredskapen inför utbrott av allvarliga smittsamma sjukdomar och zoonoser
- Ansvar för SVA:s beredskapsplan, inklusive vaccinberedskap, vad gäller epizootiska sjukdomar
- Ansvar för frågor rörande epizootisjukdomar samt svårartade sjukdomsutbrott där orsaken är oklar
- Riskvärdering och beredning av smittskyddsfrågor
- Rådgivning och fortbildning i smittskyddsfrågor
- Forsknings- och utvecklingsarbete, främst inom området infektionsepidemiologi

BEHÖRIG FÖR ANSTÄLLNING som statsepizootolog är den som har den vetenskapliga skicklighet samt de kunskaper och erfarenheter och den förmåga i övrigt som behövs med hänsyn till arbetsuppgifterna. Det krävs dessutom att sökande har legitimation som veterinär och beprövad erfarenhet i ämne som tillhör epizootologins verksamhetsområde samt praktisk erfarenhet av fältepidemiologiskt arbete. God kännedom om svensk djurhållning, förhållanden och lagstiftning är ett krav.

EPIZOTOLOGI DEFINIERAS i detta sammanhang som vetenskapliga studier av de faktorer som påverkar förekomst, spridning och kontroll av epizootiska och andra allvarliga smittsamma

sjukdomar och deras smittämnen i djurpopulationer. Kunskap avseende infektionsepidemiologi och dess användande vid och analys av epizootier är meriterande.

VETENSKAPLIGA ANSTÄLLNINGAR VID SVA tillsätts efter vetenskaplig prövning och efter särskild prövning av lämplighet för arbetsuppgifterna. Stor vikt läggs vid personliga och andra egenskaper av betydelse. Vid anställning av professor vid SVA gäller att tillsättningen sker i samverkan med Sveriges lantbruks universitet (SLU), enligt särskilda rutiner. Ett samrådsförfarande med Jordbruksverket tillämpas också vid anställning av Statsepizootolog. Vid tillsättningen, beroende på sökanden, kommer det särskilt att prövas om tjänsten även ska vara förenad med avdelningschefskap. Beslut om anställning som Statsepizootolog och professor fattas av regeringen, efter förslag från SVA.

FRÅGOR ANGÅENDE ANSTÄLLNINGEN besvaras av GD Jens Mattsson och personalchef Gunnel Siegfried. Facklig företrädare för SACO är Magnus Thelander. Samtliga nås på telefon 018-67 40 00.

VÄLKOMMEN MED DINA ANSÖKNINGSHANDLINGAR senast den 11 januari 2015. Ansökan ska inkludera CV, publikationslista, en kortfattad redogörelse för din vetenskapliga verksamhet samt kopia av de tio vetenskapliga publikationer som du tycker bäst representerar din forskning inom området och eventuellt ytterligare maximalt fem populärvetenskapliga artiklar som kan vara av intresse.

ANSÖKAN KAN SKICKAS IN som bifogade dokument i ett e-postmeddelande till registrator@sva.se eller alternativt skicka in alla ansökningshandlingar i fyra pappersexemplar med posten till Registrator, SVA, 751 89 Uppsala.

MÄRK DIN ANSÖKAN med dnr 2014/921.

www.sva.se

KONGRESSER & KURSER

SVENSKA

v 48

27/11 -14. KÖPA OCH SÄLJA HÄST – DRÖM ELLER MARDRÖM, Stockholm.
Arr: Sweden International Horse Show.
Info: www.swedenhorseshow.se/kop-biljett-till-hastsverigedagen

27-28/11 -14. DERMATOLOGI STEG 1, Sollentuna. Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

NY 30/11 -14. FÖRELÄSNING I MARSVINSSJUKDOMAR, Ultuna, Uppsala. Arr: Vexotics.
Info: www.vexotic.se

v 49

3-4/12 -14. KALIBRERINGSUTBILDNING FJÄDERFÄ, Jönköping. Arr: Jordbruksverket.
Info: Anna E Holm, 036-15 60 82, www.jordbruksverket.se

4/12 -14. LEDARSKAPSUTBILDNING, DEL 2, Slussen, Stockholm. Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

4-5/12 -14. ARTROSKOPI SMÅDJUR, FÖRDJUPNING, Accessia, Halmstad.
Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

4-5/12 -14. ANESTESIOLOGI STEG 3, DEL 1 (del 2 genomförs 22-23/1 2015), Göteborg. Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

4-5/12 -14. KURS INFECTION CONTROL IN

EQUINE BREEDING FARMS, Krusenbergs herrgård, Uppsala.
Arr: Sveriges lantbruksuniversitet (SLU).
Info: www.slu.se/equineinfectioncontrol, ulrika.gronlund@slu.se

5/12 -14. FÖREBYGGA OCH LINDRA STRESS HOS PATIENTERNA, Uppsala.
Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

6-7/12 -14. CARDIOLOGY UPDATE, Strömsholm. Arr: Evidensia Academy.
Info: www.evidensiaacademy.com

v 50

10-11/12 -14. ENDOKRINA SJUKDOMAR, HUND OCH KATT, DEL 1, Nova Park, Knivsta.
Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

12-13/12 -14. REHABILITERING AV KATT, DEL 1, Skara. Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

v 2, 2015

9/1 -15. GRUNDKURS I STRÅLSÄKERHET, Stockholm. Arr: Röntgenutbildarna.
Info: www.rontgenutbildarna.se

9/1 -15. FÖRDJUPNINGSKURS I STRÅLSÄKERHET, Stockholm. Arr: Röntgenutbildarna.
Info: www.rontgenutbildarna.se

v 3

16-17/1 -15. DIAGNOSTIK OCH BEHANDLING AV HÄLTA HUND OCH KATT, DEL 2, Evidensia Smådjur AB/Specialistdjursjukhuset Hund och Katt, Strömsholm.
Arr: VeTA-bolaget.

Info: www.vetabolaget.se

v 4

21-22/1 -15. KURS ENDOKRINA SJUKDOMAR, HUND OCH KATT, Knivsta.
Arr: VeTa-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

22/1 -15. A CAT IS NOT A SMALL DOG – HAR DIN KLINIK RÄTT KATTITYD, Göteborg.
Arr: Jamaren, Purina, Ceva.
Info: www.wellcat.org Anmälan: <http://goo.gl/8Q095w>

22-23/1 -15. ANESTESIOLOGI STEG 3, DEL 2, Göteborg. Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

23/1 -15. A CAT IS NOT A SMALL DOG – HAR DIN KLINIK RÄTT KATTITYD, Stockholm.
Arr: Jamaren, Purina, Ceva.
Info: www.wellcat.org Anmälan: <http://goo.gl/8Q095w>

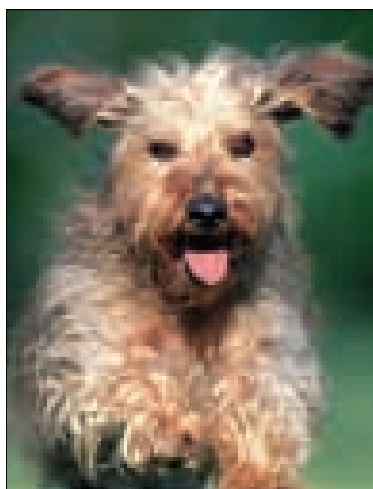
23-25/1 -15. 3RD NORDIC SMALL ANIMAL SURGERY, EMERGENCY & CRITICAL CARE CONGRESS, Göteborg.
Arr: Blå Stjärnans Djursjukhus AB.
Info: www.blastjarnanakademin.se

v 5

30/1-1/2 -15. THE NORDIC EQUINE VETERINARY CONFERENCE 2015, Stockholm.
Info: www.nevc2015.se

v 9

27-28/2 -15. ULTRALJUD, SMÅDJUR, GRUNDLÄGGANDE BUKKURS, Uppsala.
Arr: VeTa-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

**VILL DU VARA MED OCH SKAPA
DET ALLRA BÄSTA FÖR DJUREN?
DÅ ÄR VI NYFIKNA PÅ DIG.**

Just nu söker vi en erfaren klinikveterinär med specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar till Evidensia Djurkliniken Kristianstad. Gå in på evidensia.se/jobba-hos-oss.

**EVIDENSIA
DJURKLINIKEN
KRISTIANSTAD**

v 11

NY 13-14/3 -15. SÄRVÅRD GRUND, Jönköping. Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

v 12

NY 16-17/3 -15. KURS I HEMATOLOGI HOS HUND OCH KATT, Ultuna, Uppsala. Arr: Klinisk kemiska laboratoriet, UDS, SLU.
Info: www.universitetsdjursjukhuset.se, se klinisk kemi

v 13

26-27/3 -15. MJKDELSKIRURGI DEL 4, FÖRDJUPNING, Akademiska Sjukhuset, Uppsala. Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

v 16

NY 15-17/4 -15. ANESTESIOLOGI STEG 2, HUND OCH KATT, Sigtunaområdet. Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

v 17

NY 24-26/4 -15. VETA-DAGARNA – TEMA BILDDIAGNOSTIK M M, Karlstad. Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

v 19

NY 7-8/5 -15. RÖNTGENDIAGNOSTIK FÖR SMÅDJURSPRAKTIKER, Göteborg. Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

8/5 -15. GRUNDKURS I STRÅLSÄKERHET, Stockholm. Arr: Röntgenutbildarna.
Info: www.rontgenutbildarna.se

v 24

NY 14-16/6 -15. KONGRESS ANIMAL OBESITY – CAUSES, CONSEQUENCES AND COMPARATIVE ASPECTS, Uppsala. Arr: SLU.
Info: www.slu.se/animalobesity

v 37

NY 11-12/9 -15. SÄRBEHANDLING – EN PRAK-

TISK KURS MED FALLBESKRIVNINGAR, Knivsta. Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

INTERNATIONELLA

Fler internationella kurser hittar du på Vet Agendas hemsida: www.vetagenda.com och på British Small Animal Veterinary Associations hemsida: www.bsava.com

v 48

28-30/11 -14. 18TH FEDERATION OF ASIAN VETERINARY ASSOCIATIONS CONGRESS, Singapore. Info: www.fava2014.com

28-29/11 -14. SMALL ANIMAL ORTHOPEDICS, Olavsgaard, Norge. Arr: Evidensia Academy.
Info: www.evidensiaacademy.com

30/11-1/12 -14. WVA GLOBAL CONFERENCE ➤

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Universitetsdjursjukhuset, UDS

Residency i smådjurskirurgi

Universitetsdjursjukhuset (UDS) ledigförklarar härmed en treårig klinisk utbildningstjänst i kirurgi. Utbildningen kommer att följa ECVS rekommendationer (www.ecvs.org).

Läs mer: www.slu.se/lediga-jobb • **Sista ansökningsdag:** 10 december 2014

Universitetsdjursjukhuset (UDS) vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) är ett av landets största djursjukhus. Vi erbjuder utbildningsplatser för veterinärstudenter och praktikplatser för blivande djursjukskötare och djurvårdare. Vi är cirka 175 anställda som bedriver kvalificerad djursjukvård dygnet runt året om för katter, hundar, mindre sällskapsdjur och hästar. Vi har även en ambulatorisk klinik som åker ut till stall och gårdar. www.universitetsdjursjukhuset.se

➤ ON VETERINARY EDUCATION, Singapore.
Info: www.worldvet.org

v 50

10-11/12 -14. SMALL ANIMAL ORTHOPEDICS,
Karlslunde, Danmark.
Arr: Evidensia Academy.
Info: www.evidensiaacademy.com

v 5, 2015

**31/1-2/2 -15. EQUINE OPHTHALMOLOGY
CASE DAYS,** Muggenhausen, Tyskland.
Arr: Arbeitsgruppe Pferd.
Info: Arno Lindner,
arnolindner@t-online.de,
www.agpferd.com

v 6

6-8/2 -15. EQUINE WOUND CASE DAYS,
Großhartpenning, Tyskland.
Arr: Arbeitsgruppe Pferd.
Info: Arno Lindner,
arnolindner@t-online.de,
www.agpferd.com

v 8

19-23/2 -15. EQUINE MR AND CT IMAGING

DAYS, Bonn, Tyskland.
Arr: Arbeitsgruppe Pferd.
Info: Arno Lindner,
arnolindner@t-online.de,
www.agpferd.com

v 9

27/2-1/3 -15. EQUINE REPRODUCTION DAYS,
Lüsche, Tyskland.
Arr: Arbeitsgruppe Pferd.
Info: Arno Lindner,
arnolindner@t-online.de,
www.agpferd.com

v 17

**25-27/4 -15. EQUINE ACUPUNCTURE CASE
DAYS,** Muggenhausen, Tyskland.
Arr: Arbeitsgruppe Pferd.
Info: Arno Lindner,
arnolindner@t-online.de,
www.agpferd.com

v 20

**13-16/5 -15. INTERNATIONAL CONFERENCE ON
DISEASES OF ZOO AND WILD ANIMALS 2015,**
Barcelona, Spanien.
Info: www.zoovet-conference.org

v 21

**NY 21-22/5 -15. A GLOBAL CONFERENCE
ON ONE HEALTH CONCEPT,** Madrid, Spanien.
Info: www.worldvet.org, www.wma.net

v 25

20-22/6 -15. EQUINE NEUROLOGIC CASE DAYS,
Muggenhausen, Tyskland.
Arr: Arbeitsgruppe Pferd.
Info: Arno Lindner,
arnolindner@t-online.de,
www.agpferd.com

v 29

**NY 16-17/7 -15. HSA INTERNATIONAL
SYMPOSIUM 2015 – RECENT ADVANCES II:
FOOD ANIMAL WELFARE DURING TRANSPORT,
MARKETING AND SLAUGHTER,** Zagreb,
Kroatien. Info: www.hsa.org.uk/
internationalsymposium

v 38

**13-17/9 -15. 32TH WORLD VETERINARY
CONGRESS,** Istanbul, Turkiet.
Arr: WVA.
Info: www.worldvet.org

SVERIGES VETERINÄRFÖRBUND

FÖRBUNDSSTYRELSE

<i>Tf ordförande</i>	<i>Telefon</i>
ANDERS FORSLID	0413-55 32 20
BJÖRN DAHLÉN	070-290 32 93
JK LARSSON	0920-25 36 50
KARIN LUNDBORG	0512-229 19
LOTTA MÖLLER	073-964 20 78
LARS-ERIK STABERG	070-438 98 78
LOTTA TERNSTRÖM HOFVERBERG	073-151 22 50
MARJA TULLBERG	070-627 77 36

ANSTÄLLDA VETERINÄRERS FÖRENING – AVF

STYRELSE

<i>Ordförande</i>	<i>Telefon</i>
FREDRIKE RITTER	0768-23 35 88
<i>Vice ordförande</i>	
ELEONOR FREDLER	070-341 19 41
<i>Sekreterare</i>	
TONE LINDVÄG	070-260 90 10
<i>Kassör</i>	
SHWAN KAREEN	070-798 68 68
<i>Ledamöter</i>	
KAJSA GUSTAVSSON	070-980 09 65
LARS-GÖSTA LARSSON	070-851 98 42
HELEN LOOR	073-097 62 97

FÖRETAGANDE VETERINÄRERS FÖRENING – FVf

STYRELSE

<i>Ordförande</i>	<i>Telefon</i>
JOHANNA HABBE	070-522 04 90
<i>Sekreterare</i>	
KARIN DANIELSSON	0707-21 44 56
<i>Kassör</i>	
ANNA WALDENSTEN PAMUK	076-109 91 88
<i>Ledamot</i>	
MAJALISA BROERSMA	070-591 71 50
<i>Suppleant</i>	
CHRISTINA SVEDBERG	073-600 22 21

I veterinärförbundet ingår förutom dessa funktioner ett antal råd, kommittéer och nämnder. Samtliga förtroendevalda förbundsmedlemmar listas på hemsidan www.svf.se

SVERIGES VETERINÄRMEDICINSKA SÄLLSKAP – SVS

KOLLEGIUM

<i>Ordförande:</i>
BJÖRN DAHLÉN
<i>Vice ordförande:</i>
PER JONSSON
ERIKA CHENAIS
HÅKAN LANDIN
LENA MALMGREN
VERONICA RONDAHL
ULRIKA WINDAHL

Sektioner inom Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap

FÖRSÖKSDJURSSEKTIONEN

<i>Ordförande:</i>
VERONICA RONDAHL
<i>Sekreterare</i>
ANNA GRANLUND

HUSDJURSSEKTIONEN:

<i>Ordförande</i>
HÅKAN LANDIN
<i>Sekreterare</i>
ANNA OHLSON

HÄSTSEKTIONEN

<i>Ordförande</i>
LENA MALMGREN
<i>Sekreterare</i>
ANETTE GRAF EDLING

SEKTIONEN FÖR VETERINÄR FOLKHÄLSA

<i>Ordförande</i>
ERIKA CHENAIS
<i>Sekreterare</i>
CATRIN VESTERLUND-CARLSON

SMÅDJURSSEKTIONEN

<i>Ordförande</i>
ULRIKA WINDAHL
<i>Sekreterare</i>
ANNE-LI LJUNGGREN

Aldrig sitta still, aldrig ha tråkigt

DET VAR SOMMAREN då Per Gessle sjöng om alla känslorna som kom. Bilens torkarblad slets ut efter någon månad men jag minns inte att det någonsin regnade, bara att en bonde entusiastiskt sa att det kommit 75 millimeter regn på en dag och att det var mycket. Jag lärde mig mycket annat också den sommaren, min första kvacksommar. Den kom som en förälskelse som jag klamrade mig fast vid både en, två och tre somrar till. Det fanns så många kor överallt och bönderna var så snälla. Då kändes det som att det alltid var sommar.

Jag jobbade så länge solen var uppe och körde runt på grusvägarna i mitt barndomsland. Mamma steg upp med mig i ottan och packade matsäck och när jag kom hem smutsig och lycklig i solnedgången stod det middag på bordet. Det här var innan det blev så där olagligt att inte ha elva timmars dygnsvila. Vi körde tvåjournsystem och hade smådjursmottagning på jourfria kvällar. Jour från allra första arbetsdagen och första helgen som var midsommarhelgen. Jag såg midsommarstänger i tio mils radie.

Bönderna älskade sina ordinarie veterinärer som slet som djur från morgon till kväll. Jag kämpade på i samma anda, lärde mig att jobba dubbelt så snabbt om det var dubbelt så mycket att göra. Man måste hinna hem till bokade smådjurspatienter och helt enkelt hinna sova innan man skulle vakna. Min arbetsgivare behövde fem timmars sömn per natt. Det lät så lite. Jag som varit lite lat som barn blev plötsligt energisk. När vi var ute på en ö fick besöket inte ta längre tid än man hann med nästa färja hem. Fast ibland hann jag inte. Då köpte jag en glass i hamnen, satt still och skämdes lite.

Kartor, kartor, kortaste vägen. Små snirkliga fantastiska vägar med blommor längs vägrenen och hisnande utsikt. När jag var på bröllop i trakten och skulle åka från kyrkan till festlokalen tog jag så klart kortaste vägen och kom fram före både brudpar och andra gäster.

Flera år senare födde jag en pigg, frisk och hungrig pojke som vaknade och åt dygnet runt. Utmattad och hormonrubbad tänkte jag på alla stackars nyförlösta kor som låg på hård betong med ömmande juver bortförda från sina kalvar. Jag ville sluta dricka mjölk för all framtid. Uppstyckade nätter skulle fortsätta i flera år till men idag är jag härdad och klarar mig på fem timmars sömn, jag med. Vi gick 200 mil med barnvagnen första året. Nu är han snart tre år, ivrig, stark, snabb och modig. Och glad. Det är härligt.

Efter en natt med många uppvak meddelade min nuvarande arbetsgivare att det fattades en miljon i månaden för att företagets budget skulle gå ihop. En miljon, herregud, det är bara att växla upp, ta in fler patienter, debitera varje vaket ögonblick. Men jag kan inte längre jobba från gryning till solnedgång, jag måste vara hemma och supporta den där lille som har förstått vad det handlar om: aldrig sitta still, aldrig ha tråkigt.

ERIKA BRANDEKER

noterat

Ersättning till felaktigt avskedad veterinär

I veterinärtidningen nummer 10/14 rapporterades att veterinärförbundet stämde en djurklinik i Stockholmsområdet för att ha brutit mot anställningslagen och avskedad en veterinär utan saklig grund. Ägaren till kliniken sänkte den nyanställda veterinärens lön med 4000 kronor per månad från första anställningsdagen och

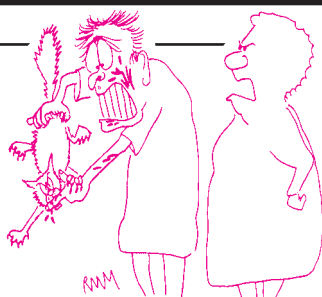
avskedade sedan veterinären när hon inte accepterade lönesänkningen.

Parterna möttes i Arbetsdomstolen den 24 oktober för muntlig förberedelse. Det resulterade i en stadfäst förlikningsdom där djurklinikerna accepterade att till den avskedade veterinären, för tvistens lösande, utbetala ett belopp om 112 000 kr. Beloppet var högre än det arbetsgivaren tackade nej till i den centrala förhandling man hade innan stämningen i arbetsdomstolen.

Veterinärförbundets förhandlingschef Anders Graneld säger att han är nöjd med utfallet av tvisten. ■

SPECIALISTKOMPETENS

Efter genomgången specialistutbildning och godkänd examination enligt SJVFS 2009:83 har Jordbruksverket utfärdat specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar för Mathilda Giertz.

James Herriot would never say a thing like that!

PERSONNOTISER

Födelsedagar i december 2014

Den veterinär som inte önskar få sin bemyrkelsedag publicerad i SVT måste meddela detta till förbundskansliet eller redaktionen senast två månader före födelsedagen.

PER ANDERSSON, Lidköping, 50 år den 3/12

RADU BOCHIS, Järpås, 60 år den 4/12

GUNNAR LJUNGGREN, Mullsjö, 80 år den 6/12

WIWIAN STERN BERTHOLTZ, Ransta, 60 år den 7/12

TOM BJÖRK, Storvreta, 60 år den 8/12

BERNT WESTBERG, Tranås, 85 år den 9/12

YVONNE JOHANSSON, Bergforsen, 60 år den 9/12

ÅSA BERGHOLTZ, Taberg, 50 år den 10/12

LENNART NORD, Skurup, 80 år den 17/12

GUNNAR STENSSON DALBORG, Skara, 70 år den 19/12

CATHARINA CRONBERG, Hemse, 70 år den 19/12

RUNE PERSSON, Ljungbyholm, 90 år den 21/12

GÖRAN JÖNSSON, Skara, 85 år den 23/12

CATARINA SVENSSON, Borgholm, 50 år den 24/12

ANNA BECK-FRIIS, Hallen, 50 år den 25/12

MALIN BORGSTRÖM, Kalmar, 50 år den 31/12

Avlidna

F länsveterinär **NILS-GUNNAR NYSTRÖM** avled den 3 oktober 2014. Han föddes i Stockholm 1932, tog studenten i Södertälje 1952 och veterinärexamen 1961. Se in memoriam på annan plats i denna tidning.

Leg veterinär **BRITA SUND** avled den 26 oktober 2014. Hon föddes i Stockholm 1956 och avlade veterinärexamen 1987. Hon arbetade som officiell veterinär på Livsmedelsverket sedan 1996. Se in memoriam i nästa nummer av tidningen.

SVENSK VETERINÄRTIDNING

Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS: Kungsholms Hamnplan 7
TELEFON: 08-545 558 34
TELEFAX: 08-545 558 39
HEMSIDA: www.svf.se

REDAKTION:
JOHAN BECK-FRIIS
ansvarig utgivare & chefredaktör
TELEFON: 08-545 558 33
MOBIL: 070-717 73 25
E-POST: johan.beck-friis@svf.se

SUZANNE FREDRIKSSON
journalist
TELEFON: 08-545 558 32
E-POST: suzanne.fredriksson@svf.se

BRITA TRYBOM
redaktionssekreterare, annonser
TELEFON: 08-545 558 34
E-POST: brita.trybom@svf.se

LILL OCH KJELL EFVERGREN, EXPONERA
layout
TELEFON: 070-566 5661, 0734-28 26 80
E-POST: info@exponera.net

WIKSTRÖMS TRYCKERI AB, UPPSALA
tryckeri

ISSN 0346-2250

UTGIVNINGSPLAN 2015

Nr	UTGIVNING	ANNONS-STOPP	MANUS-STOPP
1	14 JAN	10 DEC -14	3 DEC -14
2	3 FEB	13 JAN	5 JAN
3	24 FEB	3 FEB	27 JAN
4	17 MAR	24 FEB	17 FEB
5	13 APR	17 MAR	10 MAR
6	5 MAJ	13 APR	7 APR
7	2 JUN	5 MAJ	28 APR
8-9	24 JUN	2 JUN	26 MAJ
10	1 SEP	11 AUG	4 AUG
11	22 SEP	1 SEP	25 AUG
12	13 OKT	22 SEP	15 SEP
13	3 NOV	13 OKT	6 OKT
14	24 NOV	3 NOV	27 OKT
15	15 DEC	24 NOV	17 NOV

SVENSK VETERINÄRTIDNING
Prenumerationspris 2014
Sverige: 1 210 kronor + moms.
Europa: 1 560 kronor + moms i EU.
Utanför Europa: 1 710 kronor.

Medlemmar i veterinärförbundet har 350 kronor i rabatt.

FACKPRESSUPPLAGA 2013
- 3 300 EX

Aptus®

HAR DIN HUND HUDPROBLEM?

Aptus® DermaFlex™ tilgodoser kroppens ökade näringsbehov i samband med hudproblem och bidrar därigenom till att stärka hudens barriärfunktion.

Aptus® DermaFlex™ innehåller: essentiella fettsyror, antioxidanter, aminosyror, vitaminer samt mineral.

Finns att beställa hos Tameo.

Equilis® Prequenza – mer än ögat ser!

equilis prequenza

- Patenterat Matrix-C™ adjuvans
- Helvirusvaccin – presenterar både interna och externa virusantigen för immunsystemet
- Odling på cellkultur – minskar behovet av reningssteg
- Uppdaterad stam – clade 1 (South Africa/04/2003) – en av OIE rekommenderad stam*

Equilis® Prequenza – en bred strategi för ett bra skydd mot hästinfluensa!

* OIE Expert Surveillance Panel. Bulletin de l'OIE 2014,2,77-79.

Equilis® Prequenza, injektionsvätska, suspension, för häst, i.m. injektion. För aktiv immunisering av hästar mot hästinfluensa.

Equilis® Prequenza Te, injektionsvätska, suspension, för häst, i.m. injektion. För aktiv immunisering av hästar mot hästinfluensa och tetanus.

Datum för godkännande av produktresumér:
2013-04-10

Receptbelagda läkemedel.

För mer information: www.fass.se

Intervet AB

Box 7121

192 07 Sollentuna

www.msd-animal-health.se

MSD

Animal Health